

Suvremeni metodički pristupi lektiri - na primjeru djela Davida Walliamsa

Vukelić, Karla

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:550811>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

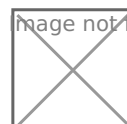

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Karla Vukelić

Suvremeni metodički pristupi lektiri – na primjeru djela Davida
Walliamsa

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Suvremeni metodički pristupi lektiri – na primjeru djela Davida
Walliamsa

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Metodika hrvatskog jezika III

Mentor: doc. dr. sc. Maja Opašić

Student: Karla Vukelić

Matični broj: 0299010564

U Rijeci 28. lipnja 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

”Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentoricom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.”

Vlastoručni potpis:

Karla Vukelić

ZAHVALA

Prije svega, želim se zahvaliti svojoj profesorici i mentorici Maji Opašić na pomoći, razumijevanju, strpljenju i predivnoj suradnji. Sretna sam što sam upravo s Vama završila jedan od najvažnijih perioda u mom životu. Hvala od srca!

Hvala mojim prijateljicama i dečku koji su mi uljepšali ove godine studiranja i uvijek bili uz mene bez obzira na sve.

Posebno se želim zahvaliti svojoj obitelji koja mi je omogućila studiranje i tijekom svih godina pružala nesebičnu ljubav i podršku.

SAŽETAK

Svrha školske lektire je razvijati učenikovu kulturu čitanja, književni ukus, čitalačke sposobnosti te upoznati djecu s književnom umjetnošću. Njeno ocjenjivanje i zastarjeli pristupi učitelja stvaraju sveukupan negativan stav učenika prema čitanju lektire. Cilj ovog rada je istražiti na koji način učitelji mogu osuvremeniti nastavu školske lektire i učiniti ju pristupačnijom današnjoj djeci te njihovim sposobnostima, željama i interesima. Suvremeni pristupi podrazumijevaju uvođenje kreativnijih i suvremenijih metoda rada i aktivnosti u nastavu lektire. Njihova primjena prikazana je na metodičkim modelima interpretacije slikovnice i dječjeg romana na primjeru djela britanskog dječjeg pisca Davida Walliamsa.

Ključne riječi: čitanje, školska lektira, suvremeni pristupi lektiri, kreativnost, motivacija, David Walliams.

SUMMARY

The purpose of school reading is to develop student's reading culture, literary taste, reading skills and introduce children to literary art. Its' evaluation and outdated approaches of teachers, create an overall negative attitude of students towards reading. The aim of this paper is to explore ways of how teachers can modernize the teaching of school reading and make it more accessible to today's children and their abilities, desires and interests. Contemporary approaches imply the introduction of more creative and modern teaching methods and activities in teaching school reading. Their use is presented on methodological models of interpretation of a picture book and children's novel on the example of the books written by the British children's writer David Walliams.

Key words: reading, school reading, contemporary approaches to reading, creativity, motivation, David Walliams.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
2.	NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK.....	3
2.1.	Predmetni kurikulum.....	4
2.2.	Područja nastavnog predmeta Hrvatski jezik.....	5
2.2.1.	Nastava književnosti	6
3.	ČITANJE KAO JEZIČNA DJELATNOST	8
3.1.	Važnost čitanja	8
3.2.	Predčitačke vještine	10
3.3.	Čitačke vještine.....	10
3.4.	Uloga školske knjižnice u razvijanju kulture čitanja	12
3.5.	Vrste čitanja.....	13
3.6.	Strategije čitanja	14
4.	ŠKOLSKA LEKTIRA.....	17
4.1.	Izazovi školske lektire	22
4.2.	Motivacija učenika za čitanje.....	23
4.2.1.	Motivacija učenika prije čitanja	24
4.2.2.	Motivacija učenika tijekom čitanja.....	25
4.2.3.	Motivacija učenika nakon čitanja.....	26
4.3.	Dnevници čitanja.....	28
4.4.	Praćenje i ocjenjivanje školske lektire	28
4.4.1.	Elementi ocjenjivanja	30
4.5.	Suvremeni kreativni pristupi lektiri.....	31
4.5.1.	Načela kreativnog pristupa lektiri.....	32
5.	DJELA DAVIDA WALLIAMSA KAO ŠKOLSKA LEKTIRA	38
5.1.	Metodički modeli interpretacije djela Davida Walliamsa.....	40
5.1.1.	Model interpretacije slikovnice <i>Zmija u mojoj školi</i>	40
5.1.2.	Model interpretacije dječjeg romana <i>Banditska bakica</i>	47
5.1.3.	Model interpretacije dječjeg romana <i>Mali milijarder</i>	57
5.1.4.	Model interpretacije dječjeg romana <i>Ponoćni pustolovi</i>	64
6.	ZAKLJUČAK.....	74
7.	LITERATURA	75
8.	PRILOZI.....	79

<i>Prilog 1. Sličice za osmišljavanje priče.</i>	<i>79</i>
<i>Prilog 2. Slike za interpretaciju slikovnice.</i>	<i>79</i>
<i>Prilog 3. Naslovna slika filma.</i>	<i>81</i>
<i>Prilog 4. Zagonetka.</i>	<i>81</i>
<i>Prilog 5. Upute za vođenje dnevnika čitanja.</i>	<i>82</i>
<i>Prilog 6. Nastavni listići.</i>	<i>82</i>
<i>Prilog 7. Trgovina za male milijunaše.</i>	<i>85</i>
<i>Prilog 8. Omotnice s novcem i karticama.</i>	<i>86</i>
<i>Prilog 9. Upute za vođenje dnevnika čitanja.</i>	<i>89</i>
<i>Prilog 10. Nastavni listići za interpretaciju.</i>	<i>89</i>
<i>Prilog 11. Kompozicija romana.</i>	<i>91</i>
<i>Prilog 12. Osobna karta lika.</i>	<i>92</i>
<i>Prilog 13. Glazba za opuštanje.</i>	<i>92</i>
<i>Prilog 16. Upute za vođenje dnevnika čitanja.</i>	<i>93</i>
<i>Prilog 15. Nastavni listići za interpretaciju.</i>	<i>93</i>
<i>Prilog 16. Nastavni listić za određivanje kompozicije romana.</i>	<i>95</i>
<i>Prilog 17. Razredni plakat lektire Ponoćni pustolovi.</i>	<i>96</i>

1. UVOD

Čitanje je djelatnost koja omogućuje intelektualni i emocionalni razvoj čovjeka, olakšava snalaženje u svakodnevnom životu te pruža mogućnost daljnjeg obrazovanja. Upravo zato postoji školska lektira čija je svrha potaknuti razvijanje kulture čitanja, učenikov književni ukus, poboljšati stvaralačko izražavanje te usmeno i pismeno izražavanje. Međutim, učenici školsku lektiru ne doživljavaju na taj način, već kao obavezu koju moraju odraditi kako bi dobili što bolju ocjenu. To dovodi do smanjenja njihove motivacije za čitanje i negativno utječe na njihov doživljaj o knjizi i književnoj umjetnosti kao izvoru za osobni napredak i razvoj kreativnosti. Time i aktivnost čitanja postaje sve manje prisutna u životima djece, pogotovo otkada sve što ih interesira mogu pronaći na internetu te svoje slobodno vrijeme provode ispred računala i mobilnih ekrana.

Cilj ovog rada je prikazati suvremene metodičke pristupe lektiri svim budućim i sadašnjim učiteljima razredne nastave koji žele potaknuti učenike da zavole knjigu i shvate važnost čitanja. Učiteljima koji svojim učenicima žele pružiti učenje u zabavnom, opuštenom, zanimljivom i kreativnom okruženju. Iz tog razloga sam i odabrala ovu temu jer smatram da nastavu lektire treba osuvremeniti i prilagoditi današnjoj djeci, a djela britanskog autora Davida Walliamsa izvrstan su primjer unošenja promjene u lektirni popis.

Rad se sastoji od osam poglavlja. Nakon Uvoda, u poglavlju Nastavni predmet Hrvatski jezik govori se općenito o predmetu Hrvatski jezik, njegovom kurikulumu i nastavnim područjima od kojih sam se поближе fokusirala na nastavu književnosti. Treće poglavlje, Čitanje, govori o važnosti čitanja i usvajanja predčitačkih i čitačkih vještina, o ulozi školske knjižnice u razvijanju kulture čitanja te vrstama i strategijama čitanja koje se svakodnevno koriste u nastavi, ali i svakodnevnom životu. U četvrtome poglavlju sam se osvrnula na školsku lektiru – definiciju školske lektire, povijest i svrhu. Također, navela sam rezultate i prokomentirala upitnik o izornoj lektiri – prema izboru učitelja, nastavnika i knjižničara proveden 2019. godine od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Nadalje, dotaknula sam se izazova školske lektire, motivacije učenika na čitanje, same strukture nastavnog sata lektire, dnevnika čitanja

te praćenja i ocjenjivanja školske lektire. U ovom poglavlju navedeni su cilj i svrha suvremene nastave i primjeri kreativnih aktivnosti koje se mogu koristiti u nastavi lektire. Navela sam i metodičke pristupe slikovnici i dječjem romanu u nastavi lektire s obzirom na to da sam u petom poglavlju ponudila i metodičke modele interpretacije tih književnih vrsta na primjeru djela Davida Walliamsa. Nadalje, slijedi zaključak, literatura i prilozi svega potrebnog za izvedbu navedenih interpretacija.

Pri izradi rada služila sam se istraživanjem relevantne literature pri tom koristeći metode analize i sinteze pronađene građe.

2. NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK

Hrvatski jezik najopsežniji je predmet osnovnoškolskoga obrazovanja. Zbog navedene predmetne složenosti dosadašnja praksa nudi više naziva za ovaj predmet. Poučavanje Hrvatskog jezika i nastava hrvatskog jezika su termini koji ponajviše ističu praksu, dok je znanost o poučavanju hrvatskog jezika, termin koji nije općeprihvaćen jer nedovoljno ističe praktičnu djelatnost kao integralni dio predmeta. Teorija nastave Hrvatskog jezika svojim nazivom usmjeruje na znanost, a s obzirom na to da je uz teoriju vrlo važna i praksa, prihvatljiviji je naziv teorija i praksa nastave Hrvatskog jezika (Težak 1996). Prema Težaku (1996), "nazivu metodologija nastave Hrvatskog jezika može se zamjeriti usmjerenost predmeta samo na metode, ali i dvoznačnost, jer u hrvatskom znanstvenom nazivlju vrlo često i nedvosmisleno označava nauk o metodama znanstvenog istraživanja" (Težak 1996: 10). Metodika nastave Hrvatskog jezika usmjerena je na metode i metodičke postupke u nastavi, a didaktika Hrvatskog jezika uz metode, upućuje na sve protege poučavanja (Težak 1996).

S obzirom na to da se sva nastava održava na hrvatskom jeziku, ovaj je predmet usko povezan sa svim ostalim predmetima te "je zastupljen od prvoga do osmoga razreda, a obuhvaća četiri predmetne sastavnice: hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijsku kulturu" (Nastavni plan i program 2006).

Cilj nastave Hrvatskog jezika je osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju kako bi mogli ovladati sadržajima ostalih nastavnih predmeta. Nastava jezika omogućuje ovladavanje standardnim jezikom te razvoj literarnih sposobnosti, čitateljskih interesa i kulture. Pruža učenicima mogućnost da nauče poštovati hrvatski jezik, narod, njegovu književnost i kulturu (Nastavni plan i program 2006). Također, svrha nastave Hrvatskog jezika mora se uskladiti s ostalim nastavnim predmetima, s potrebama i mogućnostima svakog učenika te je sadržaj potrebno prilagoditi njihovom optimalnom razvoju, kao i ostvariti odgoj djeteta uzimajući u obzir načela humanizma. Prema Težaku (1996), svrha nastave hrvatskog jezika je "naučiti učenike hrvatski osjećati, hrvatski misliti, hrvatski govoriti, hrvatski pisati i hrvatski djelovati" (Težak 1996: 31).

Posebnost hrvatskog jezika je u tome što se učenici različito izražavaju u različitim okolnostima. S učiteljem razgovaraju standardnim jezikom, u obitelji mjesnim

govorom, a s prijateljima koristeći žargon. Tijekom nastavnog procesa, uče i koriste se jezičnim standardom. Dakako, to ne znači da različite dijalekte treba isključiti kao nastavne sadržaje.

Učenik i jezik su dva glavna temelja na kojima počiva nastava Hrvatskog jezika. Osim učenika i jezika, u nastavi je nezaobilazan učitelj. Sljedeći temelj u nastavi su okolnosti u kojima se ona provodi. Prema Težaku (1996) to su: prostor, vrijeme, opća klima (kulturna, socijalna, politička, gospodarska, tehnička, pedagoška, psihološka, atmosferska), a naveo je i kako one "bitno utječu na osnovne činitelje, subjekte, na učenika i učitelja, ali i na objekt – na jezik, a to znači i na samu nastavu" (Težak 1996: 33).

2.1. Predmetni kurikulum

Nacionalni kurikulumski dokumenti oblikuju se vodeći računa o tome da su djeca i mlade osobe središnji sudionici odgojno-obrazovnog procesa. Njima djecu i mlade osobe, roditelje i odgojno-obrazovne radnike upoznajemo sa odgojno-obrazovnim očekivanjima i ishodima predviđenima za djecu i mlade osobe. (Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik 2019). Njima se određuju svrha, ciljevi, odgojno-obrazovni ishodi, korelacija, vrednovanje. Odgojno-obrazovni ishodi određeni su unutar domene/koncepta, a od učenika se očekuje njihovo ostvarivanje. Ishodi predstavljaju jasne iskaze o tome što se očekuje od učenika da savladaju tijekom godine. Navedena je i razrada ishoda koja precizno određuje aktivnosti i sadržaj u okviru ishoda. U kurikulumu su navedene tri međusobno povezane domene: Komunikacija i jezik, Književnost i stvaralaštvo, Kultura i medij.

U *Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik* (2019) naglašeno je da se učenju i poučavanju hrvatskoga jezika pristupa se prema načelima različitih metodičkih sustava i pristupa. Radi ostvarivanja ciljeva učenja definiranih prema područjima predmeta Hrvatskog jezika, naglasak je stavljen na komunikacijsko-funkcionalni i holističko-humanistički pristup. Priprema, organizacija, vođenje i vrednovanje temelje se na načelima primjerenosti,

obavijesnosti, sustavnosti, zanimljivosti, životnosti te načelima znanstvenosti i načelu teksta (Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik 2019).

Kurikul 21. stoljeća treba biti fleksibilan s izborom programa, djelotvoran, treba nuditi mnoštvo različitih sadržaja koji prate interese i mogućnosti učenika te ih osloboditi učenja nepotrebnih činjenica. Usmjerava nastavni proces prema zadacima i sadržaju koji će se provoditi te ukazuje na organizacijske oblike rada i postupke vrednovanja (Lazzarich 2017). Prema Lazzarichu (2017: 31) "kurikulom za Hrvatski jezik utvrđene su specifičnosti obrazovnog područja jezika, književnosti i jezičnih djelatnosti u sljedećim kategorijama: znanje, vještine, stavovi, kreativnost, inicijativnost, estetsko vrednovanje, odnos prema sebi i prema drugima".

Sadržaj suvremenog kurikula bi trebao biti fokusiran na stjecanje znanja u području jezika i raznih oblika izražavanja koji su učenicima uvelike potrebni u svakodnevnoj komunikaciji. Čitanje, pisanje, govorenje i slušanje su djelatnosti kojima treba dati posebnu pažnju jer uz njih učenici razvijaju bitne kompetencije poput kulture čitanja (Lazzarich 2017).

2.2. Područja nastavnog predmeta Hrvatski jezik

Predmet Hrvatski jezik se sastoji od nekoliko područja: početno čitanje i pisanje, jezik, jezično izražavanje, književnost i medijska kultura. U *Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik* (2019) navedene su tri domene koje sam ranije spomenula: Hrvatski jezik i komunikacija, Književnost i stvaralaštvo i Kultura i mediji.

Domena Hrvatski jezik i komunikacija odnosi se na učenikovo stjecanje znanja o jeziku i jezičnih sposobnosti i vještina potrebnih za svakodnevnu komunikaciju, iznošenje stavova i ideja te upoznavanje s komunikacijskim bontonom.

U ovom radu ću pobliže objasniti čitanje i recepciju književnog teksta što pripada domeni Književnost i stvaralaštvo. Kroz ovu domenu učenicima pružamo priliku da se upoznaju s književnom umjetnošću te razviju svoju kulturu čitanja i

književni ukus. Važno je dopustiti učenicima i slobodan izbor kako bi s užitkom razvijali svoje čitalačke navike.

Posljednja domena, Kultura i mediji odnosi se na učenikovo razumijevanje teksta u raznim društvenim i kulturnim kontekstima. Kroz ovu domenu učenici razvijaju kritički odnos prema medijskim porukama te uče o njihovom utjecaju na pojedinca i društvo. Područje obuhvaća i razumijevanje kulture s različitih gledišta te potiče svjesnost učenika o jedinstvenosti različitih stavova i mišljenja kako bi razumjeli i uspješno komunicirali s ljudima drugih kultura (Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik 2019).

U nastavku ću se osvrnuti pobliže na područje nastave književnosti koje pripada domeni Književnost i stvaralaštvo.

2.2.1. Nastava književnosti

Autorica Lučić-Mumlek kao svrhu nastave književnosti navodi poticanje učenika na čitanje i razvijanje kulture čitanja književnoumjetničkih tekstova korištenjem različitih oblika rada i organizacije nastavnih i izvannastavnih situacija (Lučić-Mumlek 2002). Prema Rosandiću (1986: 12), "metodika nastave književnosti proučava književnost u odgojno-obrazovnom procesu, tj. istražuje zakonitosti usvajanja književne materije u višestrukoj uvjetovanosti pedagoških, psiholoških, socijalnih, objektivnih i subjektivnih činitelja". Autor također navodi kako "sat književnosti otvara učeniku mogućnosti da uspostavlja novi odnos prema sebi i svijetu, da izgrađuje socijalnu, moralnu i estetsku svijest, da se idejno i filozofski opredjeljuje, da izgrađuje pogled na svijet" (Rosandić 1986: 98).

Nastava književnosti sastoji se od dvije vrste sadržaja: umjetnički kojeg čine književno-umjetnička djela i znanstveni kojeg čine književnoteorijska, književnopovijesna i metodološka problematika. Njihov odnos uvjetovan je mogućnostima učenika, stupnjem obrazovanja i značajkama odgojno-obrazovnog sistema. Umjetnički sadržaj pobuđuje emocije, a znanstveni intelektualne procese. U nižim razredima dominira umjetnički sadržaj (Rosandić 1986). Prema Rosandiću (1986), "pri izboru književnih sadržaja, koji su po svome didaktičkom karakteru estetski i spoznajni (umjetnički i znanstveni) očituje se više kriterija.

1. Iz sveukupnog književnog stvaralaštva nacionalne književnosti i književnosti ostalih naroda odabiru se reprezentativna, antologijska djela iz svih povijesnih razdoblja.
2. Književna se djela odabiru prema kriteriju primjerenosti recepcijskim mogućnostima učenika.
3. Književna se djela razvrstavaju u odgovarajuće tematske, književno-teorijske i književnopovijesne okvire.
4. Književnoteorijska materija odabire se u skladu s kognitivnim razvojem učenika i usvaja se postupno na temelju interpretacije odabranih djela” (Rosandić 1986: 58).

Posebna se pažnja pridaje metodama nastave književnosti. Rosandić (1986) razlikuje sljedeće metodičke sustave nastave književnosti: dogmatsko-reproduktivni, reproduktivno-eksplikativni, interpretativno-analitički, problemsko-stvaralački i korelacijsko-integracijski¹. Sustavi se u nastavi najčešće kombiniraju te služe učitelju da na najbolji mogući način ostvari ciljeve i ishode nastavnog sata. Također, potrebno ih je prilagoditi interesima, potrebama i mogućnostima učenika.

U današnje vrijeme, prisutan je problem nedovoljnog čitanja među djecom i mladima, a s obzirom na to da se nastava književnosti temelji na čitanju, potrebno je znati kako motivirati na čitanje i kod učenika pobuditi ljubav prema čitanju i književnosti. Potrebno je sadržaj prilagoditi dobnoj skupini učenika, njihovim interesima, ali i specifičnostima razredne skupine i metodičkim uvjetima. Sadržaju nastave književnosti pripada jedno književno djelo (basna, pjesma, bajka, novela), jedna tema koja uključuje više književnih djela, jedan književnoteorijski problem i književnopovijesni problem.

¹ Više o navedenim sustavima v. u Rosandić 1983: str. 204 – 206

3. ČITANJE KAO JEZIČNA DJELATNOST

Najvažniji zadatak svakog djeteta je savladati vještinu čitanja jer mu ona omogućuje svo učenje koje tek dolazi, a smatra se i vještinom nužnom za ljudski opstanak i kulturni razvoj. Smisao čitanja je razumjeti poruku koju je pisac ostavio, a kako bi ju jasno razumio, čovjek se koristi različitim kognitivnim sposobnostima.

Čitanje je višestruko složena djelatnost koja od čitatelja zahtijeva dešifriranje poruke i pamćenje mnoštva znakova. Danas se koristi abecedni sustav temeljen na glasovnom načelu gdje pisani znak (grafem) predstavlja glas ili skup glasova (fonem) (Čudina-Obradović 2002). Čudina-Obradović (2002) navodi kako "čitanje u abecednom sustavu sadrži sljedeće procese: raščlambu riječi u glasove, učenje i pronalaženje korespondencije između napisanog slova i pripadajućeg glasa (dešifriranje), povezivanje glasova u cjelovitu riječ, uočavanje značenja riječi, ponavljanje prethodnog procesa u sljedećoj riječi, uočavanje zajedničkog smisla prethodne i nove pridružene riječi i sl." (Čudina-Obradović 2002:16). Nakon što učenik svlada dešifriranje, proces čitanja postaje automatski i čitatelj se tada može lakše fokusirati na samu pouku teksta (Čudina-Obradović 2002).

3.1. Važnost čitanja

Čitanje nije proces koji se odvija samo unutar školskih ustanova. Sposobnost čitanja nam je potrebna uvijek i svugdje – upute, naslovi, časopisi, filmski titlovi i sl. Teško je snalaziti se i napredovati bez čitanja. Čitanje nam omogućuje da učimo i razvijamo se intelektualno, upoznajemo svijet, da budemo dobri govornici i razumijemo pročitano (Zavec 2020).

Zamalo svatko je čitatelj uzimajući u obzir da smo svakodnevno okruženi pisanim informacijama koje primamo čitajući. Naravno, učenike pripremamo i za takvu vrstu čitanja kako bi se mogli snalaziti u svijetu, nastaviti se obrazovati, no potrebno ih je osvijestiti o važnosti čitanja iz osobnog užitka te ih upoznati s književnom umjetnošću (Javor 2009).

Čitanjem različitih vrsta književnih djela čovjek se razvija emocionalno. Povezivanjem s likovima razvijamo empatiju koja nam može pomoći u izgradnji odnosa s ostalim ljudima. Knjiga omogućuje da se postavimo u situaciju u kojoj se možda do sada nikada nismo našli, a time olakšava da steknemo razumijevanje za druge ljude koji prolaze kroz isto što i likovi iz priče. Čitanje pruža mogućnost razvijanja mašte i kreativnih misli s obzirom na to da zamišljamo sve ono što se događa u knjizi, izgled likova i svijeta koji ih okružuje. Može nas inspirirati, nadahnuti te motivirati na različite načine (Beronja 2020). Dokazano je da djeca kojoj se čita od malih nogu imaju razvijeniju maštu, bolji smisao za humor, sposobnost kritičkog razmišljanja te im je lakše povezati odnos između uzroka i posljedice. Također, čitanjem im pomažemo da prošire svoj vokabular i nauče aktivno slušati. Takva djeca su sklonija tome da kasnije u životu poželeva i sami čitati².

Prema Crnkoviću (1984), "uspjeh postignut u osnovnoj školi bit će jalov ako dijete nije postalo čitalac". Stoga je vrlo važno motivirati djecu na čitanje kako bi od malih nogu bili samostalni čitači zainteresirani za književnu umjetnost i čitanje iz užitka te zbog daljnjeg napredovanja izvan školskih obaveza. Treba uzeti u obzir da je vještina čitanja složen proces koji zahtijeva mnogo truda od učenika, a savladavanje dešifriranja i primoravanje djece na obavezno čitanje poput lektire ih može lako obeshrabriti i smanjiti njihovu motivaciju za čitanjem. Zato učitelj ima vrlo važnu ulogu da taj proces savladavanja čitačkih vještina učini što lakšim i zanimljivijim kako bi se nastavio razvoj čitalačke motivacije kod učenika (Čudina-Obradović 2000). Učenike je potrebno uvjeriti u to da je čitanje jedna od najvažnijih temeljnih sposobnosti potrebna za daljnje učenje, osobni razvoj i uvježbavanje recepcije. Naravno, pritom je važno pripaziti da učenici ne dobiju dojam da ih se na nešto sili ili da će biti sankcionirani ako ne čitaju. Učitelj je taj koji će se s obzirom na učenikove mogućnosti i napredovanje prilagođavati i pronalaziti načine na koje će približiti knjigu svojim učenicima. (Lučić-Mumlek 2002).

² Petrinac, P. (2020). *Utjecaj čitanja na čovjeka: Kako knjige utječu na inteligenciju?* Ekrik. pribavljeno 15.4. 2021., s <http://ekrik.petagimnazija.hr/2020/02/15/utjecaj-citanja-na-covjeka-kako-knjige-utjecu-na-inteligenciju/>.

Najbolje osposobljen za književni odgoj i obrazovanje djece je učitelj. Koliko će učenici moći izgraditi svoj estetski odnos prema književnom djelu ponajviše ovisi o načinu rada i pristupu učitelja. Kako bi im to uspio omogućiti, treba i sam biti osoba razvijene kulture čitanja, treba imati pozitivan stav prema čitanju i poučavanju čitanja te uvijek sa zadovoljstvom pristupati pripremi učenika i organizaciji metodičkih postupaka interpretacije književnih djela.

3.2. Predčitačke vještine

Osnovno razumijevanje značenja pisanoga jezika se kod djece javlja u vrlo ranoj dobi, već oko druge, treće godine. Istraživači su osjetljivost za smisao i karakteristike pisanoga jezika nazvali predčitačkim vještinama. Za uspješan razvoj predčitačkih vještina potrebno je poticajno okruženje obogaćeno pisanim sadržajima. S obzirom na to da su one preduvjet za razvoj vještine čitanja, mogu biti vrlo dobar pokazatelj hoće li dijete imati problema s čitanjem u budućnosti (Čudina-Obradović 2002).

Ukoliko se djetetu da prilika da bude okruženo knjigama i sličnim izvorima pisanih informacija, ono će ubrzo razviti svijest o pismu. Moći će primijetiti kada se čita, a kada piše te da pisani tekst ima svoju smisao i poruku. Između četvrte i pete godine, dijete počinje razvijati svijest o razlici među slovima, smjeru pisanja te uporabi interpunkcije. Tada polako shvaćaju da je svaka riječ zasebna vizualna jedinica i da se sastoji od glasova. Primjećivanje glasovne strukture riječi se poboljšava u petoj i šestoj godini života što se očituje u uspješnom rastavljanju riječi na glasove i uživanju u rimi. Grafo-foničko znanje se javlja u šestoj i sedmoj godini kada dijete počinje razumjeti povezanost između glasa i znaka koji mu pripada – slova. U ovoj fazi je dijete gotovo spremno za savladavanje vještine čitanja (Čudina-Obradović 2002).

3.3. Čitačke vještine

Kako bi svi učenici savladali vještinu čitanja, potrebno je da usvoje niz vještina poput vještine govora, razumijevanja svrhe i oblika pisma, glasovne osjetljivosti,

primjene abecednog načela, pisanja i čitanja s razumijevanjem (Čudina-Obradović 2000).

Djeca u školu dolaze s različitim predznanjem što uvelike ovisi o tome u kakvoj su sredini odrastali. Nekoj djeci roditelji čitaju svaku večer prije spavanja te razgovaraju s njima što potiče razvijanje njihova govora i širenje vokabulara. Pojedina djeca se možda nikada nisu susrela s knjigom i ne provode dovoljno vremena u razgovoru s roditeljima što rezultira osiromašenim rječnikom i jednosložnim iskazima. Naime, kod djece koja tek kreću u prvi razred možemo primijetiti govor koji karakteriziraju nepotpune rečenice, ponavljanja, uporaba gesti te nemogućnost koncentracije pri slušanju druge osobe. Zadatak učitelja je da potaknu razvijanje vještine govora različitim aktivnostima poput glasnog čitanja. Također, učenike koji su sramežljivi i nemaju samopouzdanja treba nagraditi pohvalom govora. Tako ih možemo motivirati i dati im do znanja da napreduju. Nadalje, proširivanje izričaja je jedan od vrlo učinkovitih načina razvijanja učenikova govora. Proširivanje izričaja podrazumijeva nadopunu učenikova opisa određenog događaja, predmeta ili osobe. Ovom aktivnošću se učenici susreću s novim riječima koje usvajaju od učitelja. Razvijanje govora potičemo i postavljanjem pitanja otvorenog tipa te aktivnošću poput prepričavanja priče (Čudina-Obradović 2000).

Razumijevanje svrhe i oblika pisma s učenicima možemo uvježbati povezivanjem teksta, natpisa, uputa s njegovim značenjem i svrhom. Kako bi učenici razumjeli svrhu i oblik pisma važno je da se s time susreću i u učionici. Možemo označiti imena učenika na klupama i ormarićima, na pano staviti razredna pravila ponašanja, označiti ulaz i izlaz, na vrata napisati razred i sl. Važno je da osvijestimo učenike o važnosti tih natpisa i uputa, kako u učionici, tako i u svakodnevnom životu (Čudina-Obradović 2000).

Primjenom abecednog načela učenici napreduju u šifriranju i dešifriranju te se u osmoj, devetoj godini mogu više i bolje usredotočiti na smisao sadržaja i poruku koju pisani tekst donosi. Više im nije toliko potrebna ilustracija za razumijevanje teksta, pa se čitanje potiče maštu i razvija sposobnost zamišljanja (Čudina-Obradović 2000).

Autorica Čudina-Obradović (2002) navodi glasovnu osjetljivost kao najbitniji preduvjet za savladavanje čitačkih vještina, jer kada je učenik može zamijeniti glasove slovima i slova glasovima, tada započinje čitanje. U procesu čitanja cilj je da učenici razumiju tekst i njegovu poruku. Čitanje s razumijevanjem u nastavi se može potaknuti strategijom ponovnog čitanja istog teksta te aktiviranja postojećeg znanja. Povezujući temu o kojoj čitaju sa svojim dosadašnjim znanjima, učenici će lakše usvojiti nove informacije i poboljšati vještinu čitanja. Priču koju čitamo možemo i vizualizirati slikama te je vrlo važno da učitelj postavlja pitanja o tekstu kako bi dodatno provjerio učenikovo razumijevanje o pročitanoj.

3.4. Uloga školske knjižnice u razvijanju kulture čitanja

Školska knjižnica je središte kulture, komunikacije i stvaralaštva u svakoj školi, a unutar njenih zidova mogu se održati i nastavni satovi, priredbe te književni susreti i okrugli stolovi (Lazzarich 2017). Upoznavanje učenika s radom knjižnice i učiteljeva aktivna suradnja s knjižničarkom nužna je za učeničko kvalitetno stjecanje znanja, stavova i poticanje stvaralačkog napretka. Suvremena škola obuhvaća istraživačku i problemsku nastavu, timsko suradničko učenje, usmjerena je na osamostaljenje učenika u stjecanju znanja i upravo takva orijentacija škole čini školsku knjižnicu temeljnim čimbenikom u osuvremenjivanju odgojno-obrazovnog procesa (Šušnjić 2009). Iako nije lako prikupiti financije za knjižni fond, oko 1300 škola u Hrvatskoj sudjeluje u pokretanju raznih projekata koji promiču kreativnost te popularizaciju čitanja među djecom i mladima (Lazzarich 2017).

Prvi dojam je uvijek važan, stoga je potrebno dobro organizirati prvi posjet učenika školskoj knjižnici. Kako bi osjećali ugodno i stekli pozitivan dojam, možemo ih potaknuti da sami prošetaju prostorijama knjižnice i prelistaju naslove koji ih najviše privuku. Uloga knjižničara je da ih upozna s radom knjižnice i njenim sadržajem kako bi motivirala učenike na čitanje i redovit posjet školskoj knjižnici. Poželjno je da u svom izlaganju učenicima predstavi zanimljiva književna djela, te ih uključi u razgovor postavljanjem pitanja o tome što zapažaju na koricama knjiga, sviđa li im se nešto posebno vezano uz njih, koje ih ilustracije privlače i sl. Zatim im može i ispričati

priču koja ih je najviše zainteresirala, pokazivajući im slike iz teksta, a onda i porazgovarati o njihovim dojmovima i sadržaju. Nakon ovakvog uvoda slijedi detaljnije upoznavanje s prostorom gdje im knjižničar pokazuje knjižni fond, abecednim ulaganjem knjiga te listiće u knjigama.

Školske knjižnice učenicima pružaju više od knjiga, pružaju im sigurno mjesto gdje uvijek mogu doći učiti, razmišljati, stvarati i razvijati se intelektualno i emocionalno.

3.5. Vrste čitanja

Uzimajući u obzir da je čitanje složena djelatnost, razni autori različito tumače vrste čitanja. Visinko (2014) navodi vrste čitanja koje su preporučene za rad s učenicima i česte u nastavi općenito.

Kada učenici gledajući u tekst automatski dekodiraju glasove i slova, to nazivamo automatizirano čitanje. Autorica također navodi i globalno čitanje kao vrstu koja se odnosi na pamćenje slike riječi bez da se tekst analizira i sintetizira. Globalno čitati mogu i učenici koji ne poznaju slova od kojih se riječi sastoje.

Kako bi učitelj dobio uvid u to koliko je učeniku lako pročitati određeni tekst, u nastavi početnog čitanja prati njegovu brzinu čitanja. Važno je da učenik uz brzinu, čita ispravno, zato većina metodičara više drži do kvalitete samog čitanja (Visinko 2014). Ono čemu težimo u cijelom procesu usvajanja čitačkih vještina je čitanje s razumijevanjem. Cilj je da učenik razumije poruku pisanog teksta te usvoji nova znanja. Postoje mnoge strategije kojima se dolazi do boljeg razumijevanja teksta.

Težak (1996) prema govornoj realizaciji čitanje dijeli na čitanje u sebi i čitanje naglas – pri čitanju se izgovaraju naglas pročitani znakovi. Ova vrsta čitanja je česta u nastavi književnosti i koristi se u raznim aspektima nastave, pogotovo prilikom interpretacije književnog djela. Važno je da čitač ima jasan izgovor, pravilan, da čita izražajno i dovoljno glasno. Učenje čitanja naglas započinje u prvom razredu osnovne škole. Također, ovu vrstu dijelimo na usmjereno, spontano, posredno i neposredno čitanje.

S obzirom na svrhu čitanja razlikujemo čitanje u osobne ili privatne svrhe – ukoliko čitamo iz zadovoljstva, možemo to nazvati i rekreativno čitanje. Ako čitamo kako bismo došli do određenih važnih informacija, onda to nazivamo informativno čitanje. Svakako, čitanje u osobne svrhe je proizvoljno i obavlja se u slobodno vrijeme. Čitanje u obrazovne svrhe služi kako bismo nešto novo naučili, a čitanje u profesionalne svrhe podrazumijeva stjecanje znanja i sakupljanje informacija potrebnih za posao. Čitanje u javne svrhe služi kako bismo se obavijestili o javnim događajima iz društvenog života (Visinko 2014).

Tijekom svojeg obrazovanja, važno je da učenici razviju sposobnost spoznajnog čitanja da dolaze do novih spoznaja pri čitanju određenog teksta te sadržaj poveže sa svojim iskustvom, razmišljanjima i osjećajima. Analitičkim čitanjem savladavaju raščlanjivanje teksta, a sintetičkim povezivanje raščlanjenog. U nastavi uče i uočavati problem u tekstu što nazivamo problemskim čitanjem te kako kritički razmišljati, preispitivati pročitano i zaključivati na temelju novih saznanja što nazivamo kritičko čitanje. Kada je učenik sposoban sam stvarati na temelju pročitanoog teksta onda govorimo o stvaralačkom čitanju (Visinko 2014).

3.6. Strategije čitanja

Učenike je važno upoznati sa strategijama čitanja te ih osvijestiti da korištenjem više njih mogu postati bolji čitači. Autorica Visinko (2014) prema izvješću Mreže Eurydice navodi strategije čitanja koje se smatraju najučinkovitijima.

Primjena prethodnoga znanja je strategija kojom učenik svoja osobna iskustva i prethodna znanja koristi kako bi bolje razumio tekst koji čita. Ova strategija se može koristiti prije, tijekom i nakon čitanja. *Nadgledanje razumijevanja pri čitanju* je strategija kojom učenici uče provjeravati svoje razumijevanje o pročitanoome. Cilj je da osvijeste što uzrokuje njihovo nerazumijevanje – vanjska buka, okruženje u kojem čitaju, nerazumijevanje konteksta i sl. Nadalje, kako bi si olakšali razumijevanje teksta, preporučuje se vođenje bilješki (zapisivanje najvažnijih događaja, opis likova, poruka djela, važni citati...), označavanje u tekstu ili izrada shema, umnih mapa i tablica. Ovu strategiju nazivamo *stvaranje vizualnih prezentacija*. Kako bi provjerio

učenikovo razumijevanje teksta, učitelj treba pripremiti određena pitanja o djelu – što je prikazano, koji su likovi, gdje i kada se odvija radnja. Tada učenici koriste strategiju *odgovaranje na pitanja* kojom dolaze do dubljeg razumijevanja i razvijaju svoja promišljanja. *Izvođenje zaključaka ili tumačenja/postavljanje pitanja* je strategija kojom se učenici koriste kada počnu sami sebi postavljati pitanja tijekom čitanja na što ih najčešće potakne učiteljevo postavljanje pitanja koje sam prethodno spomenula. Tijekom čitanja na satu možemo motivirati učenike da sami preispituju pročitano, a zatim se i osvrnu na svoja pitanja. Svaki tekst nosi neku glavnu misao, ali čitanjem možemo naići na više ideja i ključnih točki. Koristeći se strategijom *prepoznavanje glavnih ideja*, čitatelj pronalazi glavne ideje i time se može vidjeti koliko zaista razumije pročitano. Autorica Visinko (2014) navodi kako je uenicima određivanje kompozicije teksta slabija strana, prema tome strategiju *ustroj teksta/povezivanje različitih dijelova teksta* smatra vrlo važnom. Koristeći ovu strategiju, učenici uče kako kronološki poredati događaje iz teksta te utvrditi uzročno-posljedične odnose. Također, ustroj teksta im pomaže pri prepričavanju tog teksta. Ukoliko se radi o neknjiževnom tekstu, ova strategija pomaže uenicima da zapamte dijelove teksta i ključne pojmove. Sljedeća strategija je *sažimanje* pročitnog teksta koje prema Visinko (2014: 109) ”podrazumijeva prikazivanje sadržaja teksta na uopćenoj razini. To znači smanjiti opseg teksta, izdvojiti samo bitne obavijesti i njih ukratko navesti. Rezultat sažimanja može biti sažetak – najteži oblik jezičnoga izražavanja”. Ovom strategijom učenici uče kako odvojiti bitne dijelove teksta od onih nebitnih, suvišnih. Podcrtavanje tih dijelova može pomoći u sažimanju teksta, a za uspješno korištenje ove strategije potrebno je puno vježbe i sažimanja različitih tekstova. Uenicima možemo zadati da ukratko prepričaju tekst, film ili neki događaj iz svakodnevnog života. Strategija *predviđanje* se koristi kada čitatelj pokušava na temelju naslova ili motiva odrediti o čemu bi se moglo raditi u tekstu. Također, može se koristiti i pri čitanju teksta kada se nakon određenog dijela teksta, poglavlja ili ulomka, pokuša predvidjeti kako bi se dalje priča mogla razvijati. *Pregledavanje teksta* je strategija kojom upoznajemo sadržaj, od koliko se cjelina sastoji, proučavamo kazalo, bilješke o autoru, ilustracije i fotografije unutar teksta. Pregledavanjem teksta se mogu stvarati i zaključci o sadržaju, pogotovo ako su neke riječi podebljane što automatski privlači pažnju na njih. Posljednja strategija koju je autorica navela je *suradničko učenje*.

Suradničko učenje podrazumijeva rad učenika u manjim skupinama koji poboljšava razumijevanje, socijalnu interakciju i razvija čitalačke sposobnosti. Pokazalo se da su u ovom obliku rada učenici motiviraniji te sigurniji u sebe i svoje čitanje, izlaganje ili raspravljavanje. Također, ova strategija je od velike pomoći učenicima kojima čitanje ide slabije, a mogu im pomoći učenici koji su u tom području nešto bolji i sigurniji.

Čitanje je interaktivan proces, a dobri čitatelji uvijek vode unutrašnji dijalog s tekstom. Autorice Zimmermann i Hutchins u svojoj knjizi *7 ključeva čitanja s razumijevanjem* (2009), navode sedam ključeva koje koriste vješti čitatelji. Uz prethodno navedene strategije poput korištenja prethodnog znanja, postavljanje pitanja, zaključivanje, određivanje najvažnijih ideja ili tema i sintetiziranje informacija, navele su i stvaranje mentalnih slika te korištenje "škripac" strategija.

Stvaranje mentalnih slika podrazumijeva čitateljevo emocionalno uključivanje u sadržaj koji čita te stvaranje vizualnih, auditivnih i drugih osjetilnih slika tijekom čitanja (Zimmermann i Hutchins 2009). "Škripac" strategija predstavlja sveukupno korištenje navedenih strategija i potiče čitateljevu svijest o tome kada ih je potrebno upotrijebiti. Ako čitatelj primijeti da ne razumije tekst koji čita, potrebno je da se zaustavi, vrati natrag i pročita ponovno. Ako si tijekom čitanja ne postavlja pitanja i povezuje sadržaj sa osobnim iskustvom to znači da bi se trebao bolje usredotočiti na tekst i povezati ga s prethodnim znanjem. Također, ako ne primjećuje važne teme ili poruke djela trebao bi otkriti razlog tome. Kada se dijete nauči koristiti sve "ključeve", tada će biti spremno "izvući se iz škripca" (Zimmermann i Hutchins 2009).

4. ŠKOLSKA LEKTIRA

Lektiru se može definirati kao "ono što se čita, čitano gradivo" (Anić 2004: 677). S obzirom na to da se u odgojno-obrazovnom procesu učenici služe i udžbenicima te tekstovima koji su propisani Nastavnim planom i programom, pogodniji je naziv školska lektira. Ona je u imeniku izdvojena, ali zapravo nije zasebna sastavnica, već pripada području književnosti (Jerkin, 2012).

Njena je svrha potaknuti razvijanje kulture čitanja, učenikov književni ukus, poboljšati stvaralačko izražavanje te usmeno i pismeno izražavanje. Također, učenici na satima školske lektire imaju priliku upoznati se s raznim književnim žanrovima i djelima koja ih mogu nadahnuti, motivirati, ohrabriti te potaknuti da više čitaju u slobodno vrijeme. Čitanjem lektire se razvija i ljubav prema književnoj umjetnosti, a stvara se čitateljska potreba i navika (Pavličević, 2015). Autorice Gabelica i Težak (2017) naglašavaju da "ne smijemo zaboraviti kako je primarni cilj lektire da dijete zavoli čitanje te da književna djela čita i iz užitka, ne samo zbog vanjske motivacije" (Gabelica i Težak 2017: 202). Učitelji na satima lektire mogu lakše uvidjeti učenikove interese za određena književna djela i napredak u čitanju, razumijevanju pročitano, ali i usmenom izražavanju. Razgovorom o djelu učitelj također dobiva uvid u razmišljanja učenika te u njihove mogućnosti kritičkog razmišljanja (Rosandić 1976).

Školska lektira se u osnovnoj školi pojavljuje tek 1954.godine. Do tada se prakticirala samo u srednjim školama jer nije bila smatrana primjerenom za djecu mlađe školske dobi (Čulić, 2019). Nastavni plan i program je donio lektirni popis za razrednu nastavu tek 1960. godine, ali su naslove samostalno birali učitelji. Od 1984., učitelju je dopušteno na popis uvrstiti nova književna djela, naravno, prilagođena interesima i mogućnostima učenika (Gabelica i Težak 2017).

Nastavni plan i program (2006) propisuje četrnaest lektirnih naslova za prvi razred osnovne škole od kojih učenici čitaju četiri, a obavezno je odabrati bajke Jacoba i Wilhelma Grimma. U drugom razredu propisuje devetnaest lektirnih naslova od kojih učenici čitaju pet, a obavezne su bajke Hansa Christiana Andersena. Ostala djela su također bajke te priče, slikovnice i pjesme.

U trećem i četvrtom razredu osnovne škole *Nastavni plan i program (2006)* propisuje romane kao prve dvije obavezne književne vrste. U trećem razredu propisuje dvadeset lektirnih naslova, a u četvrtom dvadeset i pet. Osim romana učenici čitaju basne i pripovijetke.

Najnoviji popis lektirnih djela donesen je 2019.godine u *Odluci o donošenju kurikuluma za Hrvatski jezik*. Prema *Odluci o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj 2019*, "književni tekstovi namijenjeni cjelovitom čitanju izabiru se prema kriterijima: recepcijsko-spoznajnih mogućnosti učenika, žanrovskoj uravnoteženosti i tipičnosti (poezija, proza, drama), oglednosti književne poetike, literarne vrijednosti te podjednake zastupljenosti hrvatskih i svjetskih književnih tekstova iz različitih književnopovijesnih razdoblja". Preporučuje se da učitelji odabiru suvremena književna djela poštujući načela postupnosti i aktualizacije kojima će kasnije doći i do književnosti starijih razdoblja. Ovom odlukom učitelj dobiva potpunu slobodu u biranju izbornih književnih djela koje izdvaja s obzirom na potrebe svojih učenika te svoju profesionalnu procjenu i interes. Odlukom je donesen i novi popis obveznih književnih tekstova za cjelovito čitanje:

1. i 2. razred osnovne škole:

Grimm, Jacob i Wilhelm, *Crvenkapica, Snjeguljica, Trnoružica*

Andresen, Hans Christian, *Carevo novo ruho, Ružno pače, Tratinčica*

3., 4. i 5. razred osnovne škole:

Brlić-Mažuranić, Ivana, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*

Lovrak, Mato, *Vlak u snijegu*

Lovrak, Mato, *Družba Pere Kvržice*

Balog, Zvonimir, izbor iz poezije

Vitez, Grigor, izbor iz poezije

Kušan, Ivan, *Koko u Parizu*

Što se tiče opsega, u prvom i drugom razredu osnovne škole učenik godišnje treba pročitati deset cjelovitih književnih tekstova, a od toga dva trebaju biti obvezna. U narednim razredima osnovne škole učenik čita osam cjelovitih književnih tekstova, a od toga također dva obvezna naslova (*Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj 2019*).

Uspoređujući lektirni popis *Nastavnog plana i programa (2006)* i popis obaveznih književnih tekstova za cjelovito čitanje donesen *Odlukom o donošenju kurikuluma za Hrvatski jezik (2019)* možemo primijetiti da su obavezni lektirni naslovi gotovo isti. Jedina promjena je obavezni izbor djela u četvrtom razredu. Umjesto bajke Šuma Striborova i duže pripovijetke *Regoč*, Ivane Brlić-Mažuranić, na popis je stavljen obavezni izbor iz poezije Zvonimira Baloga.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je 2019. godine provelo upitnik o izornoj lektiri – prema izboru učitelja, nastavnika i knjižničara, kako bi uvidjeli koje naslove trebaju nabavljati u narednom periodu te kako bi bilo lakše učiteljima koji možda nisu sigurni koje lektirne naslove staviti na popis izborne lektire. Upitnik je ispunilo sveukupno 8.344 ispitanika (učitelji razredne nastave i Hrvatskog jezika u osnovnoj školi, nastavnici Hrvatskog jezika u srednjoj školi te knjižničari osnovnih i srednjih škola). Izdvojeno je top 20 naslova izborne lektire za 1. i 2. razred osnovne škole³:

1. Jens Sigsgaard *Pale sam na svijetu* 427
2. Sunčana Škrinjaric *Plesna haljina žutog maslačka* 2815
3. Ljudevit Bauer *Tri medvjeda i gitara* 2796
4. Nevenka Videk *Pismo iz Zelengrada* 2672
5. Karel Čapek *Poštarska bajka* 2647

³ *Ministarstvo znanosti i obrazovanja predstavilo rezultate anketnog upitnika o preporukama izborne lektire. Moderna vremena*. Pribavljeno 11.06.2021., s <https://mvinfo.hr/clanak/ministarstvo-znanosti-i-obrazovanja-predstavilo-rezultate-anketnog-upitnika-o-preporukama-izborne-lektire?fbclid=IwAR0JNEpmuAoQW28tsokgAo2bQJZhJ0e5OamuSW1i5ALYCH6I5IPsD69SP4g>

6. Željka Horvat-Vukelja *Hrabrica* 2539
7. Ratko Zvrko *Grga Čvarak* 2520
8. Dubravko Horvatić *Stanari u slonu* 1614
9. Nada Iveljić *Božićna bajka* 1412
10. Zvonimir Balog *Male priče o velikim slovima: moja prva abeceda* 1320
11. Božidar Prosenjak *Miš* 1134
12. Ela Peroci *Djeco, laku noć* 1106
13. Željka Horvat-Vukelja *Slikopriče* 1088
14. Svjetlan Junaković *Dome, slatki dome* 850
15. Branko Ćopić *Ježeva kućica* 832
16. Carlo Collodi *Pinokio* 832
17. Ivica Bednjanec *Durica - Male ljubavi* 773
18. Grigor Vitez *A zašto ne bi* 557
19. Desa Muck *Anica i sportski dan* 545
20. Ivanka Borovac, Željka Mezić *Životinjska abeceda* 537

Najviše je glasova dobilo djelo autora Jensa Sigsgaarda, *Pale sam na svijetu* što je i razumljivo uzimajući u obzir da se radi o klasiku, vrlo poznatoj priči za djecu čiji je sadržaj poučan i zanimljiv. Većina odabira su priče i zbirke priča i pjesama za djecu. Ostale književne vrste su bajke, basne, pripovijetke za djecu te samo dvije slikovnice i jedan strip. Također, šesnaest od dvadeset djela pripada hrvatskoj književnosti, a četiri svjetskoj. Učitelji i knjižničari su većinom odabirali djela koja možemo pronaći i na popisu lektire propisanom *Nastavnim planom i programom* (2006). Niti jedno djelo s ovog popisa nije izdano nakon 2004. godine, stoga se, suvremeni naslovi poput djela Davida Walliamsa, nažalost ne mogu naći na popisu izborne lektire za učenike prvog i drugog razreda osnovne škole.

Prikazano je i top 20 naslova izborne lektire za 3., 4. i 5. razred osnovne škole:

1. Sanja Polak *Dnevnik Pauline P.* 2750
2. Erich Kästner *Emil i detektivi* 2214
3. Anto Gardas *Duh u močvari* 2142
4. Luko Paljetak *Miševi i mačke naglavačke* 2093

5. Vladimir Nazor *Bijeli jelen* 1797
6. Johanna Heusser-Spyri *Heidi* 1376
7. Božidar Prosenjak *Sijač sreće* 1343
8. Hrvoje Hitrec *Eko Eko* 1338
9. Nikola Pulić *Ključić oko vrata* 1251
10. Felix Salten *Bambi* 1076
11. Ferenc Molnar *Junaci Pavlove ulice* 1068
12. Roald Dahl *Charlie i tvornica čokolade* 1011
13. Nada Iveljić *Šestinski kišobran* 996
14. Astrid Lindgren *Pipi Duga Čarapa* 952
15. Zoran Pongračić *Mama je kriva za sve* 905
16. Ezop *Basne* 903
17. Slavko Kolar *Jurnjava na motoru* 880
18. Dubravko Horvatić *Grički top* 793
19. Milivoj Matošec *Strah u Ulici lipa* 742
20. Hugh Lofting *Pripovijest o doktoru Dolittleu* 726

Više od polovice naslova izborne lektire odabranih za 3., 4. i 5. razred čine romani. Ostale književne vrste su dvije zbirke priča i dvije kratke priče te po jedna zbirka pjesama, basni i legendi, pripovijetka i bajka. Godine izdanja ovih djela protežu se od ranih 1900-ih do 2000-te godine. Šesnaest od dvadeset naslova nalaze i na popisu izborne lektire propisanom *Nastavnim planom i programom (2006)*. Kao i u prethodnom popisu, ne mogu se naći suvremena djela objavljena nakon 2000. godine. Iako su većina ovih naslova klasici koje bi svako dijete trebalo barem jednom pročitati, trebali bi poraditi na tome da učenicima pružimo i suvremenije naslove koji nose tematiku s kojom se današnja djeca mogu lakše poistovjetiti – teme poput života u digitalnom svijetu, utjecaja društvenih mreža na djecu, važnosti brige o okolišu i boravka u prirodi. Također, teme poput vršnjačkog nasilja koju je autor David Walliams izvrsno prikazao u svom dječjem romanu *Mali milijarder* koji se, kao ni njegova ostala djela, nisu našli ni na ovom popisu.

4.1. Izazovi školske lektire

Čitanje je zabavno i može lako pobuditi maštu koja će nas odvesti u svijet bez briga, ali činjenica je da se čitanje lektire evaluira i ocjenjuje kao dio školske obaveze. Uz ocijenjivanje kao jedan od faktora koji dovodi do negativnog stava prema lektiri, autorice Gabelica i Težak (2017) ih navode još nekoliko. Jedan od njih je obvezatnost lektirnog popisa te broj obveznih djela zbog kojeg učenici prestaju čitati sa zadovoljstvom i počinju lektirne naslove tretirati kao veliki zadatak za ocjenu, umjesto priliku za razvijanje svojih čitalačkih sposobnosti, kulture i proširenja svoga znanja. Ipak, za čitanje školske lektire je potrebno izdvojiti svoje slobodno vrijeme i činjenica da je ona obvezna učenike zamara i predstavlja im muku. Lektirni popis se nije previše promijenio tijekom godina, a interesi i zanimanja djece se mijenjaju brže no ikada. Napredak tehnologije i prevelika zaokupljenost djece ostalim medijima, najviše društvenim mrežama, potisnuo je knjigu iz svakodnevne uporabe i doveo do krize čitanja. Današnja djeca puno više svog slobodnog vremena provode ispred ekrana mobitela i računala nego što čitaju, a kako autorica Lučić-Mumlek (2002) navodi "to nije samo problem škole nego šire zajednice".

Opseg knjiga i broj lektirnih sati potrebnih za njegovu obradu također predstavljaju problem kod učenika, pa često postavljaju pitanja poput *Koliko knjiga ima stranica?* te ako ih je "previše", automatski gube motivaciju za čitanje i interes za djelo. Također, tematska i žanrovska raznolikost imaju ulogu u oblikovanju stavova učenika prema lektiri. Tako, u prvom razredu krećemo s temama poput djeca i obitelj, životinje, briga za okoliš, dom, putovanja, igračke i sl., a zatim se iz razreda u razred broj tema proširuje. Isto je i sa žanrovskom raznolikosti koja se odnosi na različite vrste književnih djela koja djeca trebaju pročitati. Prema tome, teme i žanrovi bi se trebali prilagođavati prema zanimanjima učenika. Uz one klasične teme, potrebno je ponuditi i suvremene teme bliske njihovom svakodnevnom životu te žanrove koji najviše zaokupljaju njihov interes i pobuđuju želju za čitanjem.

Još jedan od faktora su i lektirni dnevници koje učenici trebaju voditi tijekom čitanja. Učenici proces čitanja prekidaju kako bi zapisali bitne informacije o djelu što prekida njihovu uživiljenost i komunikaciju s književnim djelom. Upravo zbog toga

utječu negativno na učenikov stav prema lektiri, a nešto više o dnevnicima čitanja reći ću u potpoglavlju 4.3. *Dnevnici čitanja*.

Nadalje, sadržaj je potrebno prilagoditi današnjoj djeci, ali i obradu lektire učiniti zanimljivom i zabavnom. Čak i ako lektirni naslov nije najzanimljiviji, učitelj je taj koji od njega može napraviti nešto posve novo što će učenike motivirati na čitanje i sudjelovanje u nastavi lektire. Dakle, ono što uvelike utječe na negativan doživljaj učenika su metodički pristupi lektiri koji bi trebali biti kreativniji i djelovati motivirajuće, poticati učenike da čitaju više, ali i da čitaju iz osobnog zadovoljstva, a ne samo jer je to njihova školska obaveza. Potrebno je koristiti različite metode i oblike rada koji aktiviraju sve učenike, zaokupljaju njihovu pažnju, zahtijevaju suradnju učenika i razvijaju njihovo kreativno i kritičko razmišljanje. Takav proces rada omogućuje da djeca uče kroz zabavu, a to samo može pomoći da zavole čitanje i veseljem pristupaju satima školske lektire.

Uz učitelje i roditelji imaju veliku ulogu u procesu vraćanja knjige u živote djece i poticanju ljubavi prema čitanju te stvaranju čitateljskih navika. Naravno, svaki roditelj će odlučiti sam za svoje dijete, ali učitelji ih na razne načine mogu potaknuti na to te uključiti u aktivnostima kojima se potiče kultura čitanja. U nastavku ovog rada reći ću nešto više o motivaciji učenika za čitanje te suvremenim metodama koje se mogu iskoristiti u nastavi lektire kako bi ju učinile zanimljivom, poticajnom i zabavnom.

4.2. Motivacija učenika za čitanje

Petz je motivaciju definirao kao "stanje u kojem smo pobuđeni unutarnjim potrebama, porivima, težnjama, željama ili motivima, a usmjereni prema postizanju nekog vanjskog cilja koji djeluje kao poticaj na ponašanje" (Petz 2005: 203). Dakle, čitalačka motivacija je unutarnja potreba za čitanjem i uživanjem u samom procesu.

Djeci treba pružiti mnogo prilika da razvijaju svoje čitateljske sposobnosti i književni ukus. Za početak, kako bi uopće mogli motivirati učenike na čitanje, potrebno je da s njima porazgovaramo o tome zašto je zaista čitanje važno i koja je

njegova uloga. Također, svaki učitelj mora izdvojiti vrijeme da spozna interese svojih učenika kako bi ih mogao kasnije upotrijebiti u organizaciji sata lektire. Korisno je pitati učenike što oni čitaju u slobodno vrijeme, koje izvore koriste, koju vrstu književnosti preferiraju te što nikako ne čitaju. Odgovori na ova pitanja mogu učenicima pomoći da postanu svjesni svojih čitalačkih navika (Gabelica i Težak 2017).

4.2.1. Motivacija učenika prije čitanja

Motivirani učenici pristupit će lektiri s puno više interesa i s pozitivnim stavom. Stoga ih prije samog čitanja treba motivirati kako bi uživali u djelu koje će čitati narednih dana. Prema Rosandiću (2005), uvodni ili motivacijski sat se provodi tako da se uspostavi emocionalno ozračje sukladno djelu. To se može postići učiteljevim interpretativnim čitanjem ulomka iz knjige ili čitanjem raznih komentara autora i drugih čitatelja o djelu. Pokazivanje ilustracija iz djela smatra se vrstom likovne motivacije koja može biti zabavna djeci mlađe školske dobi. Nadalje, navest ću nekoliko načina motivacije učenika prije čitanja koje su izdvojile autorice Gabelica i Težak (2017).

4.2.1.1. Preporuka knjiga

Ova aktivnost podrazumijeva izradu reklamnih plakata o lektirnom djelu koju zatim učenici poklanjaju nekom drugom razredu koji će tek čitati isto djelo. Taj razred može svoj plakat staviti na vrata učionice kako bi ostali znali što trenutno čitaju, a zatim i oni izrađuju svoju verziju plakata i dijele ga dalje.

4.2.1.2. Predviđanje potaknuto naslovnicom knjige

Ovaj način motivacije učenika zaista dopušta prosuđivanje knjige po koricama. Ne potiče negativno osuđivanje već maštu učenika i kreativan način razmišljanja. Učenici će dobro promotriti korice knjige i pokušati predvidjeti tko će biti glavni lik, kako se on/ona zove, kako izgleda, po čemu je poseban/posebna, gdje će se odvijati radnja filma, što će se dogoditi, koji bi se problem mogao javiti i slično. Važno je da učitelj prilagodi pitanja prema knjizi, a poželjno je kasnije se vratiti na sve pretpostavke učenika i usporediti ih sa stvarnim događajima iz djela.

4.2.1.3. Šifrirane poruke i pisma

Djeca vole zagonetke i osjećaju se posebno sretnima kada ih riješe. Ovom aktivnošću im dajemo priliku da budu mali istraživači i pokušaju dešifrirati poruke koje su im poslali glavni junaci knjige koju će tek pročitati. Učitelj sastavlja poruku za učenika kojom ga poziva da podigne knjigu iz knjižnice.

4.2.1.4. Lov na knjige – karta s blagom

Ovu aktivnost poželjno je izvoditi u školskoj ili razrednoj knjižnici. Zadatak učenika je da pomoću rješavanja raznih poruka i zagonetaka, dođu do naslova lektirnog djela koje će čitati. Čak i kada pomisle da su došli do prave knjige, unutar nje možemo sakriti sljedeći trag.

4.2.2. Motivacija učenika tijekom čitanja

Lektira služi kako bi pomogla djeci da nauče koristiti razne strategije čitanja s ciljem lakšeg razumijevanja onoga što čitaju. Također, lektira pomaže da nauče raspolagati vremenom koje im je dano za čitanje određenog djela te da im čitanje postane jedno od svakodnevnih navika (Gabelica i Težak 2017). Kao korisne primjere za motivaciju tijekom čitanja, autorice Gabelica i Težak (2017) navele su mnogo aktivnosti od kojih sam izdvojila:

4.2.2.1. Učiteljevo čitanje i pripovijedanje lektire

Kao što sam ranije spomenula, svrha i cilj lektire je da učenici zavole čitanje i čine to iz užitka, no učiteljevo čitanje ulomka iz lektire može itekako potaknuti učenika na čitanje. Pogotovo ako učitelj stane s čitanjem na napetom dijelu knjige što dodatno pobuđuje znatiželju i napetost kod učenika. Ova metoda u kojoj učitelj čita do najnapetijeg dijela, naziva se metoda *cliffhanger* (eng. onaj koji visi s litice).

4.2.2.2. Praćenje napretka

Jednom tjedno učitelj može izdvojiti vrijeme da porazgovara s učenicima o djelu kako bi ustanovio razumiju li pročitano. Poželjno ih je pitati da prepričaju

sadržaj, potaknuti ih da postavljaju pitanja te da pokušaju predvidjeti što bi se moglo sljedeće dogoditi.

4.2.2.3. Vježba – zaključivanje na temelju slike

Učenike treba potaknuti na zaključivanje tijekom čitanja, kritičko razmišljanje i postavljanje pitanja. Pokažemo određenu sliku učenicima i postavljamo im pitanja o njoj. Njihov je zadatak na temelju danih informacija osmisliti svoju priču. Autorice su navele primjer sa slikom dječaka koji trči. Učenici trebaju reći što se dogodilo, zašto i kuda dječak trči. Kada osmisle priču, otkrivamo još jednu sliku koja se malo razlikuje od prijašnje– slika dječaka koji trči, ali drži ključ. Sada s učenicima razgovaramo o tome kako ova nova slika utječe na tijek priče.

4.2.2.4. Vježba – zaključivanje na temelju teksta

Kao i u prethodnoj aktivnosti, tijekom ove vježbe čitamo lektirno djelo s učenicima te razgovaramo o onome što se dogodilo, što se događa u knjizi i razmjenjujemo ideje o tome što bi se tek moglo dogoditi. Postavljamo pitanja učenicima koja ih navode na razmišljanje, zaključivanje i pažljivije praćenje informacija koje im tekst nudi (Gabelica i Težak 2017).

4.2.3. Motivacija učenika nakon čitanja

Kao finalnu vrstu motivacije, autorice Gabelica i Težak (2017) navele su motivaciju nakon čitanja koja se može postići već spomenutim aktivnostima za motivaciju čitanja. Ono što ističu kao važno je da učenici i nakon čitanja osjete utjecaj pročitane naslova na njihovu spoznaju ostalih djela. Jedino tako mogu osjetiti smisao čitanja. Sljedeće aktivnosti se mogu koristiti kao sredstvo motivacije učenika na daljnje čitanje:

4.2.3.1. Povezivanje knjige s našim životima i iskustvima

Svijet opisan u knjizi možemo kroz razgovor s učenicima povezati sa svijetom u kojem mi živimo. Učenici trebaju uočiti što je slično, a što različito i pokušati uvidjeti

je li se njima ikada nešto slično dogodilo kao i glavnom liku. Važno je da učenici povežu događaje iz djela sa svojim svakodnevnim životom.

4.2.3.2. Tragači knjiga

Ova aktivnost je izvrsna za uključivanje učenika u odabir sljedećeg lektirnog naslova. Možemo im dati zadatak da odaberu knjigu koja ima sličnu problematiku kao i prethodna koju smo čitali ili novu knjigu, ali istog autora. Na taj način mogu izraziti svoje interese i želje o tome što bi htjeli sljedeće čitati.

4.2.3.3. Mudrosti iz knjiga

Po završetku čitanja, neke citate iz knjige ili mudrosti možemo nastaviti koristiti u svakodnevnom životu, kao što kažemo da je nešto lijepo kao iz bajke. Ovom aktivnošću učenici su ti koji će osmisliti nove fraze s obzirom na to kako su oni percipirali likove iz djela. Autorice Gabelica i Težak (2017) navele su primjere poput: ”dobar kao Hlapić” i ”nestašna kao Kosjenka”.

4.2.3.4. Potterizacija

Zasigurno većina zna tko je Harry Potter, a knjige o ovom čarobnjaku postale su svjetski poznate – kako zbog izvrsne priče, tako i zbog vrlo dobre reklamacije. Danas Harrya Pottera i njegove prijatelje možemo pronaći na raznim predmetima za djecu, ali i za odrasle. Isto tako, možemo učenike potaknuti da ožive svoje omiljene likove iz lektire i iskoristiti ovu aktivnost za razvijanje likovnih sposobnosti i poticanje kreativnosti. Također, tako ćemo omogućiti da ti isti likovi ostanu unutar naše učionice i kada se čitanje završi.

4.2.3.5. Proslava knjiga

Nakon svih pročitanih naslova, možemo organizirati ”Proslavu knjiga” s učenicima – zabavu u učionici na koju učenici mogu doći odjeveni u svoj najdraži lik iz lektire. Na ovoj zabavi možemo razgovarati s učenicima o svim djelima koje smo čitali, rješavati kvizove ili igrati igre kojima se učenici mogu sjetiti pojedinih posebnosti iz pročitanih lektira.

4.3. Dnevnici čitanja

Kako bi učenik mogao aktivno čitati, biti emotivno, intelektualno i fantazijski zaokupljen u događajima djela, potrebno je da se koristi pismenim zapažanjima o tekstu - da vodi bilješke koje nazivamo dnevnicima čitanja. Vođenjem bilježaka se razvija navika aktivnog čitanja, potiče se učenikova emotivna i intelektualna zaokupljenost, razvija pismenost i dopušta učeniku da ima pomoć u nastavi lektire. Bilješke mogu obuhvaćati učenikove misli tijekom čitanja, najvažnije događaje iz djela, poruke, citate i mudrosti, zapažanja tijekom i nakon čitanja i sl. Važno je da učitelj da učenicima do znanja da ne prepričavaju tijekom događaja što može dovesti do jednoličnosti i neodmjerenosti (Lučić-Mumlek 2002).

Glavni problem na koji nailazimo je činjenica da učenici ne shvaćaju važnost vođenja dnevnika čitanja i uglavnom tu aktivnost smatraju zamarajućom i nemotivirajućom. Također, većina učitelja uzima dnevnik čitanja kao mjerilo učenikova razumijevanja teksta i aktivnosti u radu, pa ih često i ocjenjuju što dodatno udaljava učenike od vođenja kvalitetnih bilježaka i izražavanja vlastitog iskrenog mišljenja. Nadalje, jedan od problema je i prekidanje procesa čitanja kako bi čitatelj zapisao bitne informacije čime gubi uživljenost u književno djelo (Gabelica i Težak 2017). Stoga, način bilježenja treba prilagoditi sposobnostima učenika kako ono ne bi postalo opterećujuće i prekinulo komunikaciju učenika s tekстом. Dnevnicima čitanja trebaju potaknuti učenike da postavljaju pitanja, obraćaju pažnju na izgled i karakteristike likova, njihovo ponašanje, poruku djela te događaje koji su ključni za priču. Da kritički razmišljaju, povezuju i zaključuju te izražavaju svoj osobni dojam i mišljenje o djelu. Zato je potrebno kreirati upute za vođenje bilješki koje potiču navedeno bez zadataka poput prepričavanja fabule koji demotiviraju učenike i ne pridonose boljem razumijevanju teksta i njegove svrhe.

4.4. Praćenje i ocjenjivanje školske lektire

Prema Lučić-Mumlek (2002) "praćenje i ocjenjivanje lektire složena je zadaća jer se ne može promatrati izolirano od cjelokupnoga odgojno-obrazovnog procesa

nastave književnosti, od osiguranja uvjeta i organizacije nastavnog procesa u cjelini” (Lučić-Mumlek 2002: 86). Praćenje učenikova rada omogućuje učitelju da uvidi njegove receptivne, raščlambene, interpretativne sposobnosti i interese.

Ocjena je pokazatelj učenikovih mogućnosti, truda, te uspješnosti. Svrha ocjene je pružiti učeniku povratnu informaciju o njegovom napretku i kvaliteti rada, ali i učitelju o uspješnosti motivacije učenika na komunikaciju s književnim djelom te koliko je utjecao na nove spoznaje učenika, doživljaj djela i naviku čitanja. Sve nastavne i izvannastavne aktivnosti koje su vezane uz lektiru ulaze u konačnu ocjenu. Kriterij ocjenjivanja ponekad više ovisi o tome u kakvom se razredu učenik nalazi nego koliko je i kako usvojio odgojno-obrazovne ishode. Učitelji su ti koji trebaju kontrolirati i ujednačiti kriterije kako bi proces ocjenjivanja bio što objektivniji i ispravniji (Lučić-Mumlek 2002).

Autorica Lučić-Mumlek (2002) navela je određene uvjete koje je potrebno zadovoljiti za uspješno ocjenjivanje:

- *redovitost* jer osigurava povratnu informaciju o radu te služi kao motivacija za daljnji rad i napredak;
- *objektivnost* omogućuje korektno i valjano ocjenjivanje učenikovog stečenog znanja, sposobnosti, zanimanja i zalaganja;
- *javnost ocjene* je važna kako bi učenik znao stupanj svog postignuća te potiče na odgovornost u radu;
- *pojedinačnost (individualiziranost)* osigurava da se svakom učeniku pristupi drugačije jer se oni razlikuju u svojim sposobnostima i mogućnostima, samim time različito pristupaju ulaganju truda tijekom rada;
- Osim što ocjena treba *istaknuti uspješnost* učenika, važno je i da naglasi gdje mu je potrebna pomoć kako bi postigao još bolji rezultat.

Kada govorimo o pregledavanju, ispravljanju i ocjenjivanju pisanih lektirnih radova postoji mnogo načina, a jedan od najispravnijih je prvo pregledati sve radove, a zatim ih usporediti. Ovaj način se smatra najobjektivnijim jer najbolji rad zauzima prvo mjesto i prema njemu se vrednuju ostali (Lučić-Mumlek 2002).

4.4.1. Elementi ocjenjivanja

U nižim razredima prvi element ocjenjivanja je pročitano lektirno djelo. Učenik zaslužuje pozitivnu ocjenu samo ako pročita zadano djelo, čak i ako ne ispuni ostatak zadataka. Od drugog razreda nadalje, prati se koliko dobro učenik pokazuje svoje znanje na nastavi stečeno komunikacijom s književnim djelom, koristi li se svojim dnevnikom čitanja i stečenim iskustvom prilikom sudjelovanja u raznim nastavnim aktivnostima. Također, vrlo je važna učenikova redovitost u obavljanju zadaća i čitanju zadanih lektirnih naslova, obaveznih i dodatnih (Lučić-Mumlek 2002).

Pri ocjenjivanju pisanih lektirnih radova u obzir se uzima: sadržaj, stil i jezik, pravopis i opći dojam rukopisa. Što se tiče sadržaja, važno je procijeniti je li učenikov pisani rad prati zadanu temu i zadatak, kolikog je opsega, kako je učenik u svoj rad uključio svoje iskustvo stečeno čitanjem te je li dobra kompozicija rada. Pod elementom stila i jezika procjenjuje se opsežnost vokabulara, koliko je rad razumljiv, gramatički ispravan i koliko se učenik koristio naučenim izražajnim sredstvima. Ocjenjuje se i pravopisna točnost, učenikova primjena pravila propisana okvirnim programom prilagođenom razredu koji učenik pohađa. Na kraju, učitelj procjenjuje opći dojam o pisanom radu, odnosno koliko je uredan i čitak (Lučić-Mumlek 2002).

Osim pisanih radova, pri ocjenjivanju je vrlo važno uzeti u obzir i usmeno izražavanje učenika na satovima školske lektire, uloženi trud te aktivno sudjelovanje u aktivnostima i rješavanju zadataka. Nadalje, ocjenjivanje grupnih radova na nastavi potiče učenike da svi jednako sudjeluju u grupnom radu te surađuju i komuniciraju čime razvijaju i socijalne vještine. Ovaj način ocjenjivanja ih može dodatno motivirati za rad jer, osim što se trude za sebe, postaju zaslužni i za ocjene drugih učenika. Također, ne treba svaka interpretacija lektire rezultirati brojčanom ocjenom. Učitelj može odabrati lektirne naslove koje neće ocijeniti, ali svakako bi trebao učenicima pružiti povratnu informaciju o njihovom radu kako bi znali što trebaju poboljšati ili u čemu su napredovali. Tako se može smanjiti negativan stav učenika prema lektiri i poboljšati motivacija učenika za čitanje i sudjelovanje na nastavi lektire.

4.5. Suvremeni kreativni pristupi lektiri

Za razliku od tradicionalne nastave u kojoj je učenik pasivni sudionik od kojeg se očekuje pamćenje pukih činjenica, suvremena nastava uključuje učenika u nastavni proces i omogućuje mu aktivno učenje. Koristeći suvremene metode u nastavi, učitelj pruža učeniku priliku da uči kako kritički razmišljati i samostalno dolaziti do zaključaka, istraživati i rješavati probleme. Cilj suvremene nastave je motivirati učenika, osposobiti ga za samoregulirano učenje i razviti spoznajne i općeintelektualne sposobnosti učenika (Čorak 2013). Vrlo je važan način učiteljevog poučavanja i odabir metoda kojima prenosi znanje. Suvremena nastava sve više naglašava važnost igre za motivaciju učenika i poticanje interesa za rad. Također, postavljanje učenika u središte odgojno-obrazovnog procesa te prilagodba rada njegovim potrebama i mogućnostima (Rosandić 1986). Ona se okreće prema ideji o školi koja priprema za stvarni život i od učenika stvori samostalnu, kreativnu i slobodnu ličnost (Stevanović 2003).

Suvremena nastava kreira učenika koji je kreativan i originalan u svojim idejama i radu te samostalan i sposoban. Kako bi učitelj omogućio učeniku takav razvoj, trebao bi i on dobro vladati znanjem koje prenosi, biti kreativan i inovativan u svojem radu, znati kako motivirati učenika te predvidjeti i rješavati probleme (Stevanović 2003).

Postoje mnoge definicije za pojam kreativnosti, ali sve se svode na to da je kreativno nešto novo, originalno, uključuje motivaciju, proces, sposobnost, mogućnost kritičkog mišljenja i rješavanja problema. Sve su osobe u nekoj mjeri kreativne ili posjeduju kreativni potencijal. Uloga odgojno-obrazovnog sustava je da razvija taj potencijal, a to se može postići stvaranjem pozitivnog ozračja za rad te korištenjem raznih metoda i aktivnosti primjerenih sposobnostima učenika (Somolanji i Bognar, 2008).

Kreativnost unutar obrazovnog sustava nije ništa novo i nepoznato. Kada učitelj pronade uspješan način obrade lektire, smanjuje mogućnost učenikova razvoja kreativnosti. Učenici počinju osjećati zasićenje što dovodi i do smanjena motivacije za čitanje i sudjelovanje u nastavi. Upravo zato je potrebno svakom književnom djelu

pristupiti drugačije. Pojam kreativnog pristupa lektiri podrazumijeva da će učitelj za svaki lektirni naslov pripremiti određene aktivnosti za svoje učenike kojima će im na najbolji mogući način približiti to književno djelo. Osmišljavanje sata lektire postaje kreativan proces jer uz učiteljevu konzultaciju s ostalim kolegama i literaturom, on u taj nastavni sat unosi i svoje ideje (Gabelica i Težak 2017).

4.5.1. Načela kreativnog pristupa lektiri

Autorice Gabelica i Težak (2017) izdvojile su nekoliko načela po kojima se može temeljiti kreativan pristup lektirnom djelu: načelo umjetnosti riječi, načelo žanra, načelo imerzije, načelo znatiželje, konceptualizacije, integracije i korelacije, načelo praktične pismenosti i interaktivnosti

Načelo umjetnosti riječi polazi od toga da je književno djelo koje se čita na satu lektire, ujedno i umjetničko djelo i kao takvom mu se treba i pristupiti. Potrebno je istraživati njegove osobitosti kako bi se spoznalo djelo i postigao potpuni doživljaj koji je teže postići na satu književnosti. Doživljaj u učeniku budi želju za većom spoznajom i emocionalno ga povezuje s tekstom stoga ga se u nastavi lektire ne smije zanemariti. Nadalje, iz doživljaja proizlazi i lakše istraživanje samog djela, njegov žanr, tema, poruka, jezik i stil. Nadovezujući se na prethodno načelo, osobitosti svakog književnog djela su žanrovski uvjetovane te autorice naglašavaju kako je potrebno djelu prije pristupiti žanrovski, a tek onda tematski. Istraživanjem žanra se dobiva uvid u to kojim je algoritmom djelo napisano. Nadalje, omogućuje nam razumijevanje istog žanra kroz različite medije (filmska i digitalna bajka). Gabelica i Težak (2017) naglašavaju da je važno baviti se jednom književnom vrstom duže vrijeme kako bi ju učenici bolje razumjeli. Riječ imerzija dolazi od latinske riječi "immersio" što znači uranjanje te označava stanje u kojem smo u potpunosti uživljeni u nešto, izgubljeni u trenutku. Kako bi u potpunosti mogli "uroniti" u djelo i doživjeti ga, potrebno je osigurati pozitivno i motivirajuće ozračje na nastavi. Imerziju je teže postići ako je učenicima čitanje naporno, stoga im neka djela može učitelj čitati. Kao što sam i ranije spomenula, vođenje bilješki također može biti jedan od uzroka prekida uživljenosti u djelo. Gabelica i Težak (2017: 151) znatiželju definiraju kao "pokretačko stanje čovjeka kao stvaralačkog i djelatnog bića". Ako je učenik znatiželjan istraživati

književno djelo, znači da je potaknut intrinzičnom motivacijom. Ponovno, nadovezujući se na prethodno načelo, znatiželja omogućuje bolju imerziju i učenikov interaktivni odnos s djelom. Znatiželju kod učenika možemo pobuditi i čitanjem neknjiževnih tekstova koje oni smatraju interesantnima. Sama motivacija prije, tijekom i poslije čitanja, pobuđuje dodatnu znatiželju za čitanje lektirnog naslova. Praktična pismenost podrazumijeva korištenje što više osjetila i vrsta inteligencija pri doživljavanju književnog djela što omogućuje bolje razumijevanje i povećava koncentraciju. Kako bi omogućili učenicima što bolju imerziju i potaknuli ih na korištenje i drugih osjetila, preporučuje se čitanje tijekom kojeg se koristi gestikulacija, zvukovi, mirisi ili različiti rekviziti i slično. Autorice Gabelica i Težak (2017) interaktivnost tumače kao "sinonim za nešto što je novo i bolje, a kao kontrast tradicionalnim medijima koji se smatraju pasivnima". Načelo interaktivnosti podrazumijeva učeničko aktivno uključanje u odgojno-obrazovni proces. Učenik postaje interaktor kada je motiviran doživljajem, želi istraživati djelo, znatiželjan je i zbog toga napreduje u razmišljanju, povezivanju, istraživanju.

4.5.2. Kreativne aktivnosti

Osuvremeniti nastavu znači dopustiti učeniku da s lakoćom usvaja znanje kroz igru i razne kreativne aktivnosti koje ga motiviraju na sudjelovanje, razvijaju čitalačke, jezične i stvaralačke sposobnosti. *Kreativni pristup lektiri*, knjiga autorice Marine Gabelice i Dubravke Težak (2017), izvrstan je izvor raznih aktivnosti za rad s učenicima razredne nastave. Smatram da je ova knjiga svojevrsni priručnik za učitelje koji žele unaprijediti svoj način provođenja nastavnog sata lektire, dodatno se obrazovati i pružiti svojim učenicima drugačiji, suvremeniji način doživljavanja književnih djela.

U nastavku ću navesti nekoliko aktivnosti koje su autorice Gabelica i Težak (2017) izdvojile u svojoj knjizi.

1. Tkanina – prelijevanje priče u stvarnost

Mjesto događaja ili određeni motivi iz knjige mogu se dočarati komadom tkanine koju učitelj može tijekom čitanja staviti na sebe ili u sredinu kruga u kojem sjede učenici. Na nju se mogu staviti i različiti predmeti koji se spominju u knjizi, a mogu

pomoći i pri vizualizaciji. To omogućuje svim slušateljima da se osjećaju kao da su dio priče što dovodi do jačeg doživljaja priče i stvara ugodnu atmosferu.

2. Čitanje u maskama i čitanje iz sjene

Čitatelj može preuzeti ulogu nekog lika iz priče ili samog autora tako da se obuče poput njega ili samo stavi određene karakteristike lika na sebe (šešir, brkove, čarape, nos i sl.). Na taj način intenzivnije ulazi u ulogu što povećava zainteresiranost kod učenika jer ovakav način čitanja nije nešto što učitelj radi svakoga dana. Atmosferu čitanja fantastičnih priča možemo dočarati i čitanjem iz sjene – učitelj se kreće iza osvijetljenog zaslona i priča priču dok učenici prate.

3. Interaktivno pripovijedanje – rušenje četvrtoga zida

Prije samog pripovijedanja se dogovaramo s učenicima kojim će pokretima pratiti koji dio priče. Autorice su navele primjer priče u kojoj se spominje vlak – kada učitelj kaže da se vlak nagnuo ili poskakivao po tračnicama, tada učenici imitiraju te pokrete nagnjanjem ili poskakivanjem u klupama. Ovom aktivnošću uključujemo učenike u priču koju onda i pomno prate kako bi ispravno oponašali događaj ili lik. Ideje za pokrete je lako pronaći u tekstu koji se pripovijeda.

4. Pripovijedanje obogaćeno slikama

Tijekom pripovijedanja učitelj stoji iza stola na koji može postaviti jednoboju tkaninu, a s desna slike kojima će popratiti priču. Kako pripovijeda, tako diže sliku i pokazuje ju učenicima. Naravno, nije potrebno svaki dio priče obuhvatiti slikom. Važno je da su fotografije dobre kvalitete i u skladu jedna s drugom. Također, treba pripaziti na veličinu slike kako bi ju svi mogli dobro vidjeti čime osiguravamo neprekidan doživljaj. Pripovijedanje je moguće popratiti i zvučnim efektima poput šumova ili glazbe.

5. Priča u kutijici – diorama

Za ovu aktivnost potrebno je napraviti scenu iz priče unutar neke kartonske kutije. Moguće je i napraviti nekoliko scena koje će učitelj postupno otkrivati učenicima kako bude pripovijedao priču. To stvara napetost kod učenika i povećava znatiželju o

narednim događajima. Nije nužno, ali mogu se dodati i lutkice koje je moguće pričvrstiti s koncem kroz poklopac kutije.

6. Prozorčići u likove

Zapisivanje podataka o likovima učenicima može biti pomalo dosadno i nezanimljivo. Upravo zbog toga, osobine likova mogu zapisati u svoju pomičnu mapu koju prvo trebaju ukrasiti, odnosno na početnoj strani nacrtati lika kojeg opisuju. Jedna strana crteža može biti obojena svjetlijim bojama, a jedna tamnijim. U skladu s time, učenici će unutar mape zapisivati dobre i loše karakteristike lika. Ova aktivnost je izvrsna korelacija s predmetom Likovna kultura.

7. Prepričavanje po postajama – pripovjedna staza

Radnju priče nacrtamo na karton ili plastičnu vreću te na njoj označimo najvažnije događaje iz priče. Potrebno je nacrtati i pojmove koji će učenike asocirati na događaj koji trebaju prepričati. Učenici će se kretati po stazi, zastati uz pojmove i prepričati što se dogodilo u tom dijelu priče. Na primjer, ako prepričavaju priču Poštarska bajka, pojmovi za asocijaciju mogu biti: poštarski ured, pismo, patuljci, limuzina, poštar i sl. Aktivnost se može provesti s učenicima mlađe školske dobi koristeći više slika i crteža ili s učenicima starije školske dobi kojima je dovoljna i samo riječ.

8. Vrtuljak priče

Ova aktivnost zahtijeva izradu vrtuljka – karton izrežemo u oblik kruga i podijelimo na nekoliko dijelova koji će predstavljati određeni segment priče (likove, mjesto radnje, motive). Sredinu kruga probušimo i uz pomoć čavlića postavimo strelicu koju će učenici zavrtjeti. Zadatak učenika je da objasne ili smjeste u priču onaj segment koji je strelica pokazala. Tako npr., ako strelica pokaže na glavnog lika, učeniku se postavljaju pitanja o tom liku, a on navodi njegove osobine, odnos s drugim likovima, opis izgleda i sl. Učitelj vrtuljak može prilagoditi po svojoj želji, može uključiti samo likove ili samo predmete iz priče te ga napraviti primjerenim dobi i mogućnostima učenika.

9. Pričljivi plakat

Zadatak učenika je da naprave plakat kojim će izlagati sve o svom najdražem liku iz priče, ali tako da izrade otvor na plakatu kako bi lice lika zamijenili svojim. Tako će oživjeti svoj plakat, a mogu dodati i otvor za ruke što će izlaganje učiniti još zabavnijim. Na plakat mogu zapisati najvažnije karakteristike lika, a sličan plakat mogu napraviti i za autora djela.

10. Likovi pišu pisma

Razumijevanje teksta možemo provjeriti i na način da zadamo učenicima zadatak da se stave u ulogu lika i jedni drugima napišu pismo. Trebaju razmišljati i pisati poput lika iz priče. Za uvježbavanje jezičnog sadržaja možemo učenicima pokazati pismo koje je lik napisao neispravno, a oni ga moraju provjeriti i ispraviti jezične greške.

11. Tko je ovo rekao?

U jednu kutiju ili vrećicu stavimo kartice na kojima piše jedna riječ ili rečenica iz lektire koju smo čitali. Sve što se nalazi na karticama treba biti povezano s likovima ili događajima iz pročitane djela. Na kartici će se nalaziti i pitanja poput *Tko je ovo rekao? Koje je značenje te riječi?* ili će učenici trebati riječ slovkati kako bi zadatak postao malo teži. Prvo, učenik izabire karticu i treba ju dati svom prijatelju iz razreda koji će pročitati naglas što piše na kartici i odgovoriti na pitanje, odnosno riješiti zadatak koji se od njega traži. Ukoliko ga riješi, zadržava karticu, ako ne uspije, vraća ju u kutiju. Ako netko izvuče karticu na kojoj piše *Jo!* znači da svi vraćaju sakupljene kartice u kutiju. Kartica na kojoj piše *Jupi!* znači da taj učenik smije od ostalih učenika uzeti karticu koju želi, no samo ako ju zna riješiti. Učenik s najviše kartica je pobjednik.

12. Poezija u pokretu i zvuku

Ovom se aktivnošću poezija može pretvoriti u zvučni efekt. Ako se u pjesmi spominje kiša, oluja i sl., učenici pljeskanjem ili udaranjem olovki i prstića po stolu mogu imitirati zvukove iz teksta. Također, način čitanja može pridonijeti dočaravanju doživljaja vodeći računa o ritmu (kraće-duže, tiše-glasnije, sporije-brže...)

13. Kuhanje rečenica

Kako bi potaknuli maštovitost učenika i kreativno razmišljanje, ponudit ćemo im učenicima polja u kojima se nalaze različite vrste riječi – imenice, glagoli, dvosložne riječi i sl. Zadatak učenika je da bace kocku tri puta i s obzirom na broj koji dobiju, izvuku nekoliko riječi iz polja označenog istim brojem. Od dobivenih riječi trebaju sastaviti, "skuhati" smislenu rečenicu.

14. Tajnovita kutija

Ova aktivnost služi za razvijanje osjetila dodira, poticanje mašte te razvijanje rječnika učenika. U jednu kutiju stavimo različite predmete, različitih tekstura i oblika. Kroz otvor na vrhu kutije, učenici stavljaju svoju ruku i odabiru jedan predmet. Njegov zadatak je navesti od kog je materijala predmet napravljen, opisati njegov oblik i pokušati ga imenovati. Ukoliko se radi o predmetu koji je povezan s lektirom, učenik ga može pokušati smjestiti u dio priče kojem taj predmet pripada.

15. Pričanje kamenčićima

Za ovu aktivnost se možemo pripremiti na satu Likovne kulture gdje će učenici oslikati kamenčiće ili možemo zalijepiti sličice na njih. Na kamenčićima se mogu nalaziti razni predmeti, životinje i sl., ali aktivnost možemo prilagoditi za nastavni sat lektire pa na kamenčiće staviti likove iz priče, mjesto događaja ili neke motive. Odaberemo način kojim će učenik izabrati nekoliko kamenčića, a zatim je njegov zadatak da od dobivenih elemenata osmisli priču (Gabelica i Težak 2017).

5. DJELA DAVIDA WALLIAMSA KAO ŠKOLSKA LEKTIRA

David Edward Walliams je engleski komičar, glumac, književnik i televizijska osoba rođen 20. kolovoza 1971. godine. Najpoznatiji je po svom radu u komičnoj seriji *Rock Profile*, *Little Britain* i *Come Fly With Me*. Jedan je od sudaca u svjetski poznatom televizijskom natjecanju *Britain's Got Talent*, a dobio je i nagradu za najboljeg TV suca na dodjeli nagrada *National Television Awards 2015, 2018 i 2019*. Također, Walliams je pisac dječjih knjiga prodavši više od 40 milijuna primjeraka diljem svijeta što ga čini najprodavanijim dječjim autorom koji je s radom započeo od 2000. godine. Dječje romane je počeo pisati 2008. godine nakon ugovora s izdavačem Harper Collins. Njegove knjige su prevedene na 53 jezika, a zbog književnog stila kojim piše uspoređuju ga s Roaldom Dahlom. Napisao je četrnaest dječjih romana: *Dječak u haljini* (*The Boy in the Dress*, 2008), *Gospodin Gnjus* (*Mr. Stink*, 2009), *Mali milijarder* (*Billionaire Boy*, 2010), *Banditska bakica* (*Gangsta granny*, 2011), *Bljakburger* (*Ratburger*, 2012), *Zla zubarica* (*Demon Dentist*, 2013), *Tetka probisvjetka* (*Awful Auntie*, 2014), *Djedov veliki bijeg* (*Grandpa's Great Escape*, 2015), *Ponoćni pustolovi* (*Midnight Gang*, 2016), *Loš tata* (*Bad Dad*, 2017), *Ledeno čudovište* (*The Ice Monster*, 2018), *Nešt* (*Fing*, 2019), *The Beast of Buckingham Palace* (2019) i *Ljigavac* (*Slime*, 2020).

Opisuju ga kao najbrže rastućeg dječjeg autora u Velikoj Britaniji, a neki od navedenih romana adaptirani su u televizijske filmove poput *Gospodin Gnjus* (*Mr. Stink*, 2012.), *Banditska bakica* (*Gangsta Granny*, 2013.) i *Mali milijarder* (*Billionaire Boy*, 2016.). Izdao je i sedam slikovnica: *The Slightly Annoying Elephant* (2013), *The First Hippo on the Moon* (2014), *The Queen's Orang-utan* (2015), *The Bear Who Went Boo!* (2015), *Zmija u mojoj školi* (*There's a Snake in My School*, 2016), *Boogie Bear* (2018) i *Geronimo* (2018) te pet kratkih priča: *Najgora djeca na svijetu* (*The World's Worst Children*, 2016), *Najgora djeca na svijetu 2* (*The World's Worst Children 2*, 2017), *Najgora djeca na svijetu 3* (*The World's Worst Children 3*, 2018), *Najgori nastavnici na svijetu* (*The World's Worst Teachers*, 2019) i *Najgori roditelji na svijetu* (*The World's Worst Parents*, 2020).

Osim uspjeha u medijskom svijetu i književnoj umjetnosti, Walliams je imenovan časnikom Reda Britanskog carstva (OBE) 2017. godine za svoje usluge u dobrotvornim svrhama i umjetnosti. Njegovo dobrotvorno djelo uključuje plivanje La Manche, Gibraltarski tjesnac i rijeku Temzu, prikupljajući milijune funti za BBC-jevu dobrotvornu organizaciju Sport Relief⁴. Također, sav prihod od ekskluzivne slikovnice *The Queen's Orang-utan* donirao je humanitarnoj udruzi Comic Reliefu i svom globalnom izdavaču Harper Collinsu⁵.

Walliams je u svijet dječje književnosti ušao napisavši knjigu *Dječak u haljini* (*The Boy in the Dress*, 2008) koja razbija klasične stereotipe o društvu i potiče da budemo ono što jesmo te prihvatimo i poštujemo druge sa svim njihovim različitostima. U ostalim knjigama također možemo pronaći likove koji se susreću s različitim problemima koje pokušavaju riješiti i tako postati herojima svoje priče. Sve te probleme autor predstavlja na humorističan način, prilagođen djeci, kako bi im približio stvarni svijet i kroz humor ih naučio važnim lekcijama. Možda se neće sva djeca poistovjetiti s dječakom koji je milijarder, ima svoje kino i orangutana za kućnog ljubica, ali Joe Spud (*Mali milijarder*) nema ono što mnoga djeca stvarno žele, a to je pravi prijatelj. Osim prijateljstva, Walliams se u ovoj knjizi, ali i ostalima poput knjige *Bljakburger* i *Dječak u haljini*, dotiče teme vršnjačkog zlostavljanja. Čitanjem ovakvih knjiga djeca mogu uvidjeti da i njihovi najdraži likove prolaze kroz razne situacije i da nisu sami. Smrt je duboka i ozbiljna tema za djecu, ali to ne znači da se s njome ne trebaju upoznati čak i u ranoj dobi. Walliams temu smrti uvodi kao sredstvo za priču u knjizi *Tetka probisvjetka*, ali i kao osjetljivi i tužni trenutak u knjizi *Ljigavac* kada djeca saznaju da je izgubio svoju suprugu. Također, neke od njegovih priča mogu otvoriti teške razgovore između roditelja i djece koji se ponekad vješto izbjegavaju⁶.

Teme njegovih djela suvremene su i realne, ali popraćene izvrsnim humorom koji djecu, ali i odrasle, potiče da čitaju više. Ono što može privući i osobu koja nikada

⁴ Wikipedia. *David Walliams*. Pribavljeno 5.5.2021., s https://en.wikipedia.org/wiki/David_Walliams

⁵ *The World of David Walliams*. Pribavljeno 5.5.2021. s <https://www.worldofdavidwalliams.com/about-david/>

⁶ WH Smith Blog (2016., 2. studenog). *The Real Reason Why Humour is Important in David Walliams' Books*. Pribavljeno 05.05.2021., s <https://blog.whsmith.co.uk/the-real-reason-why-humour-is-important-in-david-walliams-books/>

nije čula za djela Davida Walliamsa su nevjerojatne ilustracije Tonya Rossa i Quentina Blakea. Naime, korice njegovih knjiga žarkih su boja te vizualno vrlo primamljive, dok ilustracije unutar knjiga izvrsno prate tijek događaja što djeci pruža dodatan doživljaj. Upravo sve prethodno navedeno razlozi su zbog kojih smatram da bi se djela D. Walliamsa trebala naći na lektirnom popisu učenika osnovne škole.

5.1. Metodički modeli interpretacije djela Davida Walliamsa

U ovom poglavlju ću dati prijedloge načina interpretacije slikovnice i dječjeg romana u nastavi lektire na primjeru djela D. Walliamsa. Odabrala sam jednu slikovnicu i tri dječja romana. Za model interpretacije slikovnice sam odabrala slikovnicu *Zmija u mojoj školi*, a za modele interpretacije dječjih romana odabrala sam romane *Banditska bakica*, *Mali milijarder* i *Ponoćni pustolovi*. U svaki model uključeni su primjeri suvremenih strategija i pristupa lektiri te kreativne aktivnosti.

5.1.1. Model interpretacije slikovnice Zmija u mojoj školi

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Djetetu od najranije dobi pažnju zaokupljanju zanimljive sličice i ilustracije koje mu pomažu prepoznati predmete iz svakodnevnog života. U slikovnici slika i tekst čine integriranu cjelinu, ali je važno da su oboje umjetnička ostvarenja (Vranjković 2011). Slikovnica se najčešće interpretira u prvom i drugom razredu osnovne škole, ali poželjno ju je koristiti i u kasnijim razredima. Korisno je odabrati tekstove koji su tematski bliski situacijama iz svakodnevnog života učenika i njihovim dosadašnjim iskustvima. Također, učenici prvog razreda se nalaze u novom okružju na koje nisu do sada navikli i doživljaj književnog djela im treba pomoći u snalaženju i prilagođavanju novoj okolini i njenim članovima (Lučić-Mumlek 2002). S obzirom na to da učenici još nisu savladali vještinu pisanja, nema pisanih bilješki, samo učitelj zapisuje ime autora i naslov djela (Ličić-Mumlek 2002).

Budući da je David Walliams autor i više slikovnica, odabrana je jedna od njih kao primjer lektirnoga naslova za 1. razred osnovne škole. Riječ je o slikovnici *Zmija u mojoj školi* (objavljena 2017.) koju je napisao D. Walliams, a ilustrirao ju je Tony

Ross. Ilustracije su zabavne, žarkih i šarenih boja te izvrsno prate tijek radnje i uvelike zaokupljaju pažnju čitatelja. Nakladnik ove slikovnice je Mozaik knjiga d.o.o., Zagreb, a za prijevod s engleskog jezika na hrvatski, zaslužan je Ozren Doležal. Ova humoristična slikovnica govori o danu predstavljanja kućnih ljubimaca u jednoj školi. Djeca su u školu dovela tipične kuće ljubimce poput psa, mačke, kornjače i zlatne ribice. Samo je djevojčica Miranda bila različita od svih i dovela ogromnog pitona, svoju ljubimicu, zmiju Penelopu. Ideja o zmiji u školi se nikako nije svidjela ravnateljici gospođici Oholici, ali Penelopa je itekako pokazala da ima drugačije mišljenje.

Odabrala sam slikovnicu *Zmija u školi* jer njena priča može potaknuti djecu da se ne boje biti drugačiji od ostalih i da se prema drugim ljudima i životinjama odnose lijepo i s poštovanjem. Isto tako, da ne osuđuju druge s obzirom na njihov izgled, već da im pruže priliku da ih upoznaju. Osim priče koja je vrlo zabavna i poučna, ilustracije su mi odmah privukle pažnju i na izvrstan način vizualiziraju sve događaje iz slikovnice te proces čitanja čine još zanimljivijim i uzbudljivijim. Tekst je jednostavan i razumljiv, napisan u raznim fontovima, smjerovima i veličinama što pristaje zabavnom karakteru ove slikovnice.

Čitanje lektire se provodi na nastavnom satu, stoga sam strukturu sata formirala prema prijedlogu autorice Lučić-Mumlek (2002), a ona je interpretacijski proces podijelila ovako:

1. doživljajno-spoznajna motivacija,
2. najava i interpretativno čitanje,
3. emotivno-intelektualna stanka
4. objavljivanje doživljaja,
5. interpretacija književnoumjetničkog teksta,
6. uopćavanje i izvođenje zaključaka,
7. stvaralački oblici izražavanja.

Razred:	1.
Trajanje:	45 minuta
Nastavno područje:	Književnost i stvaralaštvo
Nastavna tema:	Slikovnica
Nastavna jedinica:	David Walliams: <i>Zmija u mojoj školi</i>
Ključni pojmovi:	Slikovnica, slika, tekst.
Tip sata:	Interpretacija književnog djela
Cilj sata:	Upoznati učenike sa slikovnicom i njenim karakteristikama te razvijati učenikovo razumijevanje teksta i povezanosti slike s tekstom.
Odgojno-obrazovni ishodi:	OŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitavanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom. - osjećaje nakon čitanja/slušanja književnoga teksta riječima, crtežom ili pokretom - iskazuje mišljenje o postupcima likova OŠ HJ B.1.2. Učenik sluša/čita s razumijevanjem književni tekst, kazuje o čemu tekst govori i prepoznaje književne vrste prema obliku u skladu s jezičnim razvojem i dobi. - usmeno odgovara na pitanja o pročitanoj književnoj tekstu - pažljivo sluša dok učitelj čita književni tekst OŠ HJ B.1.3. Učenik izražava svidja se pročitani/slušani književni tekst ili ne. - iskazuje svidja li mu se književni tekst ili ne - izdvaja iz književnoga teksta što mu se sviđa i što mu se ne sviđa - objašnjava razloge zbog kojih mu se neki književni tekst sviđa ili ne sviđa OŠ HJ B.1.5. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitom interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.

	- nudi inovativna rješenja potaknut različitim iskustvima i doživljajima tijekom nastavnoga proces - razvija vlastiti potencijal za stvaralaštvo
Nastavni oblici i metode:	Frontalni rad, individualni rad, grupni rad. Metoda slušanja, rada na tekstu, interpretativnog čitanja, razgovora, metoda crtanja, pisanja, zaključivanja, razmišljanja, promatranja, pokazivanja, predviđanja.
Nastavna sredstva i pomagala:	Živa riječ učenika i učitelja, slikovnica <i>Zmija u mojoj školi</i>, ploča, kreda, sličice za motivaciju, slike za interpretaciju djela.
Unutarpredmetna korelacija:	OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovora u skladu s jezičnim razvojem, izražava svoje potrebe, misli i osjećaje te poštuje pravila uljudnoga ophođenja. - pažljivo i uljudno sluša sugovornika ne prekidajući ga u govorenju - pažljivo sluša pitanje i odgovara cjelovitom rečenicom - poštuje pravila uljudnoga ophođenja tijekom razgovora OŠ HJ A.1.2. Učenik sluša jednostavne tekstove, točno izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta. - sluša s razumijevanjem jednostavne govorne/čitane tekstove iz različitih izvora - odgovara na pitanja o slušanome tekstu - razgovara s drugim učenikom o sadržaju slušanoga teksta radi boljega razumijevanja teksta OŠ HJ A.1.3. Učenik govori jednostavne tekstove u skladu s jezičnim razvojem i vlastitim iskustvom. - pripovijeda kratku priču prema nizu slika

Međupredmetna korelacija:	PID OŠ C.1.1. Učenik zaključuje o sebi, svojoj ulozi u zajednici i uviđa vrijednosti sebe i drugih. - zaključuje o svome ponašanju, odnosu i postupcima prema drugima i promišlja o utjecaju tih postupaka na druge. PID OŠ A.B.C.D. 1.1. Učenik uz usmjeravanje opisuje i predstavlja rezultate promatranja prirode, prirodnih ili društvenih pojava u neposrednome okružju i koristi se različitim izvorima informacija. - uočava probleme i predlaže rješenja. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. - uključuje se u zajedničke aktivnosti razrednog odjela i izvršava svoj dio zadatka. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. - emocije iskazuje u skladu sa situacijom i općeprihvaćenim normama. osr A.1.4. Razvija radne navike. - ispunjava obveze uz nadzor. uku A.1.3. 3. Kreativno mišljenje Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema. - pojedine ideje ili situacije može osmisliti i prikazati na drugačiji način. uku D.1.2. 2. Suradnja s drugima Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć. - poštuje pravila skupine i sudjeluje u donošenju pravila.
---	---

STRUKTURA I TIJEK NASTAVNOG SATA	
Doživljajno spoznajna motivacija (7 minuta)	Učitelj/ica započinje sat tako što dijeli učenike u nekoliko grupa (otprilike po 4, 5 učenika u grupi). Svakoj grupi daje po nekoliko sličica na kojima se nalaze motivi iz slikovnice koju će kasnije obrađivati (Prilog 1.). Svi učenici dobivaju iste sličice: sliku djevojčice, škole, ravnateljice i velike zmije. Nakon što završe, grupe će jedna po jedna ispričati što su osmislili.
Najava i interpretativno čitanje (5 minuta)	Učitelj/ica sjeda u krug s učenicima i najavljuje im kako će sada pročitati slikovnicu pod nazivom <i>Zmija u mojoj školi</i> kako bi saznali što se zaista dogodilo. Na ploču velikim tiskanim slovima zapisuje autora i naslov djela. Učitelj/ica zamoli učenike da se udobno smjeste i krene s interpretativnim čitanjem. Prilikom čitanja pokazuje učenicima slikovnicu uzimajući u obzir da svi jednako dobro vide ilustracije.
Emotivno-intelektualna stanka	Učitelj/ica nakratko zastane i dopusti učenicima da im se slegnu dojmovi.
Objavljivanje doživljaja (3 minute)	Učitelj/ica razgovora s učenicima o njihovim dojmovima o priči.
Interpretacija književnoumjetničkog teksta (15 minuta)	Učitelj/ica u krug ispred učenika postavlja nekoliko slika koje označavaju glavne događaje iz slikovnice (Prilog 2.). Objašnjava im da će sada ponovno pročitati slikovnicu, a njihov je zadatak da, nakon što stane s čitanjem, odaberu sličicu s poda koja odgovara tom dijelu priče. Nakon što završe s tim, učitelj/ica postavlja učenicima pitanja: <i>Tko se pojavljuje u priči?</i>

	<i>Koji su dan djeca obilježavala u školi?</i> <i>Koje su sve životinje djeca dovela u školu?</i> <i>Koga je dovela Miranda?</i> <i>Zašto je Miranda bila drugačija od svih?</i> <i>Kako su ostali učenici i učitelji reagirali na njenog kućnog ljubimca?</i> <i>Kako su se učenici proveli s Penelopom?</i> <i>Kome se nije svidjelo što su djeca dovela kućne ljubimce? Što mislite zašto joj je ime gospođica Oholica?</i> <i>Što je Oholica učinila s ljubimcima?</i> <i>Što se dogodilo s Penelopom?</i> <i>Kako su se Miranda i ostali učenici tada osjećali?</i> <i>Što je Miranda vidjela kada je ušla u ravnateljčin ured?</i>
Uopćavanje i izvođenje zaključaka (5 minuta)	Učitelj/ica nastavlja razgovor s učenicima: <i>Kako se ponašala gospođica Oholica?</i> <i>Kako se trebamo ponašati prema životinjama?</i> <i>Što je zmija Penelopa napravila? Mislite li da je to uredu? Zašto?</i> Razgovorom navodimo učenike da shvate da se lik ravnateljice nije lijepo ponašao prema učenicima i životinjama, ali i da se taj problem mogao riješiti na bolji način kako nitko ne bi nastradao. <i>Što biste rekli, koja je onda poruka ove slikovnice?</i> Zajedno dolazimo do zaključka da je poruka: Prema drugim ljudima i životinjama treba se odnositi lijepo i s poštovanjem. <i>Od čega se sastoji slikovnica?</i>

	Učenici trebaju zaključiti da se sastoji od teksta i slike.
Stvaralački oblici izražavanja (10 minuta)	Učenici se vraćaju u svoje klupe, a učitelj/ica ih ponovno dijeli u grupe i zadaje zadatak za stvaralačko izražavanje. Zadatak učenika je da u grupi osmisle drugačije rješenje problema od onoga koje je prikazano na kraju slikovnice. Nakon što završe, svaka grupa će ispričati svoju verziju priče.

5.1.2. Model interpretacije dječjeg romana *Banditska bakica*

Roman je najsloženija književna vrsta te ga možemo podijeliti na dvije osnovne vrste: tradicionalni (realistički) i moderni roman. Razni teoretičari postavili su različite podjele te uzimajući u obzir njihova mišljenja roman možemo podijeliti prema temi na pustolovni, obiteljski, fantastični, detektivski, roman o odgoju, ljubavni, društveni, ali i prema autorovom stavu i tonu romana na humoristični, sentimentalni, satirički, didaktički i tendenciozni (Diklić 2009).

Metodički romanu možemo pristupiti na nekoliko načina. Najčešći pristup očituje se u izboru manjih cjelina romana, ulomaka na kojem obrađujemo specifične značajke teksta. Ovaj način omogućuje učenicima mlađe školske dobi da se usredotoče na detalje i preciznije analiziraju tekst što im pomaže da razumiju kontekst i poruku djela. Nažalost, ovim pristupom se učenici ne upoznaju s djelom u cijelosti što je nedostatak ovakvog načina interpretacije.

Nadalje, suprotno prethodnom pristupu je cjelovita interpretacija romana kojom roman dijelimo na elemente poput: teme i probleme koje ona otvara, idejnih stavova romana, likove, fabulativno-kompozicijske razine romana, jezično-stilske značajke i vrstovne značajke romana. Ovakav pristup zahtijeva nekoliko nastavnih sati na kojima sadržaj romana pretvaramo u odgojno-obrazovni sadržaj organiziran prema metodičkim, psihološkim i pedagoškim kriterijima. Također, to zahtijeva primjenu načela egzemplarnosti i smanjivanje broja romana u nastavnom programu (Rosandić 2005).

Uspješna interpretacija romana postiže se učenikovim samostalnim čitanjem djela tijekom kojeg svaki učenik na svoj način doživljava djelo i povezuje ga s dosadašnjim iskustvima i znanjima. U metodici se proces čitanja povezuje s procesom vođenja bilješki čime se učenici pripremaju za nastavni sat lektire. Čitanje se provodi u skladu s ciljevima odgojno-obrazovnog programa na temelju čega se biraju metode i postupci rada tijekom interpretacije. Prema Rosandiću (2005) školska interpretacija romana ima odgojno-obrazovnu svrhu. Obrazovne zadaće se odnose na spoznaju znanja o temi romana, autoru, ideji, problemima, kompoziciji, fabuli, motivaciji, jeziku, stilu i ostalim izvantekstovnim odrednicama. Odgojne zadaće obuhvaćaju stjecanje stavova, mišljenja i opredjeljenja. Romani obogaćeni ilustracijama koje prate priču omogućuju učenicima da povežu odnos između teksta i slike ili da samostalno predvide što bi se moglo dogoditi s obzirom na ilustraciju koju vide.

Banditska bakica (2011) Davida Walliamsa može se smatrati više dužom pripovijetkom, ali u ovom modelu ću je interpretirati poput romana. Zahvaljujući prijevodu Ozrena Doležala, na našem je jeziku dostupna od 2016. godine, a izdavač je Mozaik knjiga. Kao i većina Walliamsovih djela, i ovaj je roman pun smiješnih ilustracija za koje je zaslužan Tony Ross. Njegove ilustracije na poseban način oživljavaju priču i zaokupljaju pažnju čitatelja. Ovaj roman govori o avanturama dječaka Bena i njegove, ne tako obične bakice. Benovi roditelji ga svaki vikend ostavljaju kod bake i žurno odlaze. Dječak se nikada nije previše radovao petku ni bakici koja je dosadna i smrdi na kupus. Sve do jednog dana kada je u kući svoje bake pronašao kutiju prepunu dragulja. Od tada, sve mu je postalo sumnjivo. Ubrzo saznaje da ona nije tipična sijeda bakica koja po cijele dane kuha kupus – ona je najveća kradljivica dragulja! Tijekom godina je krala sve što je stigla, ali nikada se nije usudila ukrasti jedno, krunske dragulje iz londonskog tornja. Ben ubrzo odluči organizirati najveću pljačku stoljeća, a glavni kriminalci bit će upravo on i njegova banditska bakica.

Naslov ovog djela me odmah privukao jer riječi bandit i bakica ne idu često jedno uz drugo. Mogla sam i pretpostaviti da će ovaj roman biti zabavan, smiješan i drugačiji od ostalih. Osim izvrsnog humora, ova priča govori o obiteljskim odnosima i problemima poput otuđivanja članova obitelji – dječaka od roditelja, dječakovog oca

od vlastite majke i dječaka od bake. Osobno smatram da je ovakav spoj humoristične priče i ozbiljne teme izvrstan za rad s djecom jer se istovremeno zabavljaju i uče o obiteljskim odnosima s kojima se svatko od njih može susresti ili se već susreo.

Interpretaciju ovog dječjeg romana namijenila sam trećem razredu s obzirom na to da je po *Nastavnom planu i programu* propisana obrada dječjeg filma u nastavi medijske kulture i dječjeg romana u nastavi književnosti. Kako bi motivirali učenike na čitanje, prvi dio nastave lektire je blok sat medijske kulture na kojima ćemo s učenicima pogledati dječji film snimljen prema književnom predlošku. Također, na ovom satu učenicima dajemo upute za vođenje dnevnika čitanja i određujemo rok za čitanje.

Razred:	3.
Trajanje:	90 minuta/blok sat
Nastavno područje:	Kultura i mediji
Nastavna tema:	Dječji film
Nastavna jedinica:	David Walliams: <i>Banditska bakica</i>
Ključni pojmovi:	Dječji film, glumac.
Tip sata:	Interpretacija književnog djela
Cilj sata:	Potaknuti učenike na recepciju dječjeg filma nastalog na književnome predlošku, razvijati učenikovu sposobnost prepričavanja sadržaja filma te iskazivanja osobnog dojma i mišljenja o filmu.
Odgojno-obrazovni ishodi:	OŠ HJ B.3.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta. - razvija vlastiti potencijal za stvaralaštvo
Nastavni oblici i metode:	Frontalni rad, individualni rad, grupni rad. Metoda slušanja, razgovora, metoda pisanja, zaključivanja, razmišljanja, promatranja, pokazivanja, predviđanja.

Nastavna sredstva i pomagala:	Živa riječ učenika i učitelja, ploča, kreda, bilježnice, olovke, računalo, PowerPoint prezentacija, LCD projektor, televizor, knjiga.
Unutarpredmetna korelacija:	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. - pripovijeda događaje nižući ih kronološki - pažljivo i uljudno sluša sugovornika ne prekidajući ga u govorenju OŠ HJ A.3.4. Učenik piše vođenim pisanjem jednostavne tekstove u skladu s temom. - piše različite kratke tekstove: čestitka, kratka e-poruka, pisani sastavak - piše jednostavne tekstove prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi OŠ HJ C.3.2. Učenik razlikuje tiskane publikacije primjerene dobi i interesima. - stvara kroz igru vlastite uratke potaknute određenim medijskim sadržajem
Medupredmetna korelacija:	go B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. Obrazlaže svoje ideje i stajališta važna za odlučivanje poštujući mišljenja drugih. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. Sudjeluje u zajedničkim aktivnostima u razrednome odjelu i školi. uku A.2.3. 3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema. Uspoređuje i povezuje različite ideje (poznate i nove, svoje i tuđe). Izražava svoje ideje na različite načine.

STRUKTURA I TIJEK NASTAVNOG SATA	
Motivacija (15 minuta)	Učitelj/ica započinje sat tako što dijeli učenike u četiri grupe. Na platnu uz pomoć LCD projektora pokazuje učenicima naslovnu sliku filma (Prilog 3.) koji će gledati. Ne govori im ni naslov filma ni radnju. Nakon što učenici završe sa zadatkom, svaka grupa ukratko prezentira što su osmislili.
Glavni dio sata (65 minuta)	<i>Izvršno! Sada ćete pokušati pogoditi pravi naslov ovog filma.</i> Učitelj/ica prikazuje učenicima zagonetku (Prilog 4.) te ih usmjerava kako bi dobili rješenje. <i>Bravo! Naslov ovog filma je Banditska bakica, a snimljen prema istoimenoj knjizi autora Davida Walliamsa.</i> Učitelj/ica upoznaje učenike s autorom djela Davidom Walliamsom. Učitelj/ica na ploču zapisuje ime pisca i naziv dječjeg romana. Učitelj/ica pokazuje učenicima knjigu, najavljuje čitanje lektire i daje učenicima upute za vođenje bilješki tijekom čitanja (Prilog 5.). Zajednički određuju rok za čitanje. Slijedi gledanje filma, ali samo do trenutka kada Bena i baku u krađi uhvati kraljica. Time dodatno motiviramo učenike na čitanje kako bi što prije saznali kraj priče.
Završni dio sata (15 minuta)	Nakon što učitelj/ica zaustavi film, zastane na tren kako bi se učenicima slegli dojmovi, a potom razgovara s učenicima o njihovim dojmovima. Učitelj/ica raznim pitanjima potiče učenike da ukratko prepričaju sadržaj filma. <i>Kako je započeo film?</i> <i>Zašto je baka bila tiha to jutro?</i>

	<i>Što je Ben pronašao u bakinoj kuhinji?</i> <i>Što je zatim odlučio napraviti?</i> <i>Što mu je sve baka ispričala?</i> <i>Kako je započela njihova pljačka?</i> Učitelj/ica zatim dijeli učenike u parove i zadaje im zadatak: <i>Porazgovarajte sa svojim parom, zajedno osmislite i sažeto zapišite kraj ove priče. Što se dogodilo s bakom i Benom? Jesu li uhvaćeni? Jesu li uspjeli pobjeći? Pokušajte biti što originalniji u osmišljavanju! Sretno!</i> Nakon što učenici izvrše zadatak, čitaju što su zapisali. <i>U naredna tri tjedna ćete čitati ovo djelo, pa ćemo saznati što se zaista dogodilo! Možda je baš netko od vas bio blizu.</i>
--	---

Drugi dio nastave lektire je blok sat književnosti na kojem interpretiramo dječji roman. Za ovu interpretaciju sam odabrala problemski pristup i metodičku organizaciju sata prema Lučić-Mumlek (2002).

Razred:	3.
Trajanje:	45 minuta
Nastavno područje:	Književnost i stvaralaštvo
Nastavna tema:	Dječji roman
Nastavna jedinica:	David Walliams: <i>Banditska bakica</i>
Ključni pojmovi:	Dječji roman.
Tip sata:	Interpretacija književnog djela
Cilj sata:	Upoznati učenike s dječjim romanom te ih potaknuti na postavljanje problemske situacije i rješavanja problema.
Odgojno-obrazovni ishodi:	OŠ HJ B.3.2. Učenik čita književni tekst i uočava pojedinosti književnoga jezika. - opisuje likove prema izgledu, ponašanju i govoru

	- prepoznaje redoslijed događaja - povezuje likove s mjestom i vremenom radnje OŠ HJ B.3.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta. razvija vlastiti potencijal za stvaralaštvo
Nastavni oblici i metode:	Frontalni, individualni, grupni rad. Metoda slušanja, rada na tekstu, interpretativnog čitanja, razgovora, metoda pisanja, zaključivanja, razmišljanja, promatranja, pokazivanja.
Nastavna sredstva i pomagala:	Živa riječ učenika i učitelja, <i>roman Banditska bakica</i>, ploča, kreda, olovka, dnevnicu čitanja, nastavni listići.
Unutarpredmetna korelacija:	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. - pripovijeda događaje nižući ih kronološki OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu. - odgovara na pitanja o pročitanoj tekstu - postavlja pitanja o pročitanoj tekstu - izražava mišljenje o pročitanoj tekstu OŠ HJ A.3.4. Učenik piše vođenim pisanjem jednostavne tekstove u skladu s temom. - piše jednostavne tekstove prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi
Međupredmetna korelacija:	PID OŠ A.B.C.D.3.1. Učenik uz usmjeravanje objašnjava rezultate vlastitih istraživanja prirode, prirodnih i/ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija. Promatra i opisuje. Postavlja pitanja. Prikazuje i analizira podatke. Zaključuje.

	Uočava novi problem. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. Obrazlaže svoje ideje i stajališta važna za odlučivanje poštujući mišljenja drugih. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. Sudjeluje u zajedničkim aktivnostima u razrednome odjelu i školi. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. Prepoznaje da problemi mogu imati različita rješenja. Razlikuje odgovorno i neodgovorno ponašanje. Predlaže različita rješenja problema.
STRUKTURA I TIJEK NASTAVNOG SATA	
Razgovor o predloženim problemima i izdvajanje problema (10 minuta)	Učenicima iznosimo svoje mišljenje o njihovim razmišljanjima koja su zapisali na nastavnim listićima te prema tome navedemo najčešće navedene probleme. Predviđamo da bi učenici kao glavne probleme mogli napisati Benovo laganje roditeljima da voli plesanje, a ne vodoinstalaterstvo, bakino laganje Benu da je jedna od najvećih kradljivaca zvana "Crna mačka" te ponašanje Benovih roditelja prema baki, odnosno Benovog tate prema svojoj majci.
Stvaranje problemske situacije (15 minuta)	<i>Zašto je Ben glumio da voli plesanje? Zašto je sakrivao svoje časopise o vodoinstalaterstvu?</i> Prvi problem možemo prikazati teom: <i>Ben je lagao svoje roditelje jer ih nije htio razočarati.</i>

	<i>Zašto je baka lagala da je kradljivica? Što mislite o njenom laganju, je li to bilo u redu?</i> <i>Drugi problem možemo prikazati tezom: Baka je lagala da je kradljivica kako Benu ne bi više bilo dosadno družiti se s njom.</i> <i>Kako su se Benovi roditelji ponašali prema baki?</i> <i>Pronađi primjer u tekstu. Što mislite zašto su se ponašali tako?.</i> <i>Treći problem možemo prikazati tezom: Benovi roditelji nisu željeli provoditi vrijeme s bakom jer su bili previše zaokupljeni odlascima na spoj i gledanjem Plesa sa zvijezdama.</i>
Definiranje problema i određivanje metoda rada (10 minuta)	Učenici kroz razgovor s učiteljom/učiteljicom dolaze do zaključka da su problem obiteljski odnosi – otuđenje dječaka od svojih roditelja, dječakova oca od svoje majke i samog dječaka od bake. Učitelj/ica dijeli učenike u tri grupe. Svaka grupa dobiva svoj nastavni listić (Prilog 6.). Prva grupa dobiva nastavni listić na kojem se nalaze Ben i njegovi roditelji, na listiću druge grupe nalaze se Benov otac i baka i na listiću treće, Ben i njegova baka. Učitelj/ica potiče učenike da promotre likove i prisjete se njihova odnosa.
Samostalan istraživački pisani rad učenika (25 minuta)	Zadatak učenika je da imenuju likove te ispišu njihove vanjske i unutarnje karakteristike. Nakon što učenici izvrše taj dio zadatka, trebaju u tekstu pronaći događaje koji dokazuju otuđenje u odnosu između ta dva lika i sažeto ih prepričati te obojati likove.

Objavljivanje rezultata i rasprava o rezultatima (15 minuta)	Grupe će prezentirati koje su likove dobili te što su sve zapisali o njima. Ostali učenici će to zapisati u svoje bilješke. Prije nego što pročitaju karakteristike svojih likova, pitat će ostatak razreda da ih navedu. Na taj način će svi učenici imati priliku dobro razmisliti o svakom liku, ne samo o onima koje su dobili na svojem nastavnom listiću.
Izvođenje zaključaka i uopćavanje (15 minuta)	Učitelj/ica razgovorom potiče učenike da zajedno izvedu zaključke i prosudbe o likovima. <i>Što možemo zaključiti o dječaku Benu?</i> <i>Zašto se otuđio od svojih roditelja?</i> <i>Kakav je njihov odnos na kraju?</i> <i>Što je dovelo do poboljšanja u njihovu odnosu?</i> <i>Zašto se Ben otuđio od svoje bake?</i> <i>Kakav je njihov odnos bio na kraju?</i> <i>Što mislite o ponašanju Benovih roditelja prema bakici? Zašto su se tako ponašali?</i> <i>Što mislite sada o Benu, baki i Benovim roditeljima?</i> <i>Nakon svega što smo pročitali i rekli, što biste rekli koja je poruka ovog romana?</i> Učenici uz pomoć učitelja/učiteljice zaključuju koja je poruka romana. Učitelj/ica poruku zapisuje na ploču, a učenici u svoje bilješke.
Izvannastavni stvaralački rad	Za izvannastavni stvaralački rad učitelj/ica zadaje učenicima zadatak da pomognu nekoj starijoj osobi u obitelji ili susjedstvu. <i>Možete im ponuditi svoju pomoć oko nekih kućanskih poslova, nošenja namirnica ili jednostavno izdvojite vrijeme da porazgovarate s njima ili odigrate neku društvenu igru! Pitajte ih o njihovom djetinjstvu,</i>

	<i>sigurno imaju zanimljivih priča. Zatim, ukratko zapišite svoje iskustvo. Što ste radili? Kome ste pomogli? Kako ste se osjećali nakon toga? Što vam je ta osoba zanimljivog ispričala? Neka vam ovaj zadatak bude prilika za novo, zabavno i poučno iskustvo!</i>
--	---

5.1.3. Model interpretacije dječjeg romana *Mali milijarder*

Mali milijarder je dječji roman, autora Davida Walliamsa objavljen 2010. godine. Od 2017. godine dostupan je na hrvatskom jeziku, preveo ga je Ozren Doležal, a izdavač je Mozaik knjiga d.o.o., Zagreb. Ovu priču o 12-godišnjem milijarderu Joeu Spudu prate i izuzetno zanimljive i šaljive ilustracije Tonya Rossa koje savršeno upotpunjuju sve događaje te dočaravaju izgled likova. Sama korica knjige bi većinu navela na čitanje ovog zabavnog, ali i vrlo poucnog romana. Joe Spud je dječak koji ima sve – 500 pari Nikeovih tenisica, robotskog psa iz Japana, sve računalne igrice na svijetu, krokodila, džeparac od 100 000 funti i još mnogo, mnogo...materijalnih stvari. Njegovi roditelji su rastavljeni, a otac mu je izumitelj "Miloguza", toaletnog papira koji je s jedne strane vlažan, a s druge suh. Zbog toga i jesu neopisivo bogati, ali Joe tim silnim novcem ne može kupiti ono najvažnije – prijatelja. Ova priča prati dječaka Joea u njegovoj avanturi pronalaska najboljeg prijatelja i dolaska do zaključka kako su najbitnije stvari u životu neprocjenjive.

Ovaj roman sam odabrala upravo zato što nosi vrlo važnu poruku, ali kroz splet humorističnih, zabavnih, ponekad tužnih i vrlo zanimljivih događaja. Tekst je razumljiv i jasan, a ilustracije pomažu pri vizualizaciji događaja, likova i prostora. S obzirom na to da je glavni junak 12-godišnji dječak, ovaj sam roman odlučila obraditi u četvrtom razredu, iako smatram da je prikladan i za treći razred.

Za interpretaciju ovog romana odlučila sam prije čitanja provesti aktivnost koja bi učenike dodatno motivirala za čitanje, u trajanju od otprilike pola sata. Zatim, nakon određenog vremena koje su učenici dobili za čitanje djela, odradila bi interpretaciju

romana prema sljedećim etapama sata: motivacija, najava, interpretacija, stvaralački oblici izražavanja.

Razred:	4.
Nastavno područje:	Književnost i stvaralaštvo
Nastavna tema:	Odnosi među likovima
Nastavna jedinica:	David Walliams: <i>Mali milijarder</i>
Ključni pojmovi:	lik, govor lika, ponašanje lika.
Odgojno-obrazovna postignuća:	Primati primjerene prozne tekstove (recepција); oblikovati i izraziti sud o likovima prema njihovu ponašanju (govor i postupci); pratiti odnose među likovima i raspravljati o njima.
Tip sata:	Interpretacija književnog djela
Odgojno-obrazovni ishodi:	Učenici će moći: - izreći svoje mišljenje o likovima - navesti vanjske i unutarnje karakteristike glavnih likova - opisati odnose među likovima - razgovarati o odnosima među likovima iz perspektive istih OŠ HJ B.4.1. Učenik izražava doživljaj književnoga teksta u skladu s vlastitim čitateljskim iskustvom. - razgovara s drugim učenicima o vlastitome doživljaju teksta - prepoznaje vrijedne poruke i mudre izreke - argumentira vlastite doživljaje i zaključuje o uočenim vrijednostima književnoga teksta

	OŠ HJ B.4.2. Učenik čita književni tekst i objašnjava obilježja književnoga teksta. - prepoznaje obilježja proznih tekstova: događaj, likovi, pripovjedne tehnike OŠ HJ B.4.4. Učenik se stvaralački izražava potaknut književnim tekstom, iskustvima i doživljajima. - stvara različite individualne uratke: pripovijeda sadržaj književnoga teksta iz perspektive drugoga lika
Nastavni oblici i metode:	Frontalni rad, grupni rad i rad u paru. Metoda slušanja, rada na tekstu, interpretativnog čitanja, razgovora, metoda pisanja, zaključivanja, razmišljanja.
Nastavna sredstva i pomagala:	Živa riječ učenika i učitelja, ploča, kreda, roman <i>Mali milijarder</i>, PowerPoint prezentacija, računalo, platno, olovka, bilježnica, omotnica, umjetan novac, nastavni listići, osobna karta lika.
Unutarpredmetna korelacija:	OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ A.4.5. Učenik oblikuje tekst primjenjujući znanja o imenicama, glagolima i pridjevima uvažavajući gramatička i pravopisna pravila. - oblikuje rečenice u kojima se poštuju pravila sročnosti - funkcionalno upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u skladu s dinamikom učenja s obzirom na jezični razvoj

Međupredmetna korelacija:	MAT OŠ A.4.2. Pisano zbraja i oduzima u skupu prirodnih brojeva do milijun. - zbraja i oduzima brojeve do milijun. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. Sudjeluje u timskim aktivnostima. Pomaže članovima zajednice. uku B.2.1. 1. Planiranje Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje. - može izreći što se u zadatku zahtijeva i što treba znati ili činiti da bi se zadatak uspješno riješio
1. Motivacija učenika prije čitanja (30 minuta) Učitelj/ica sat započinje aktivnošću <i>Trgovina za male milijunaše</i> (Prilog 7.) čiji je cilj motivirati učenike na čitanje romana <i>Mali milijarder</i>. Dijeli ih u tri grupe, a svaka grupa dobiva omotnicu s novcem (Prilog 8.). Prva grupa dobiva novac kojim se mogu kupiti samo materijalne stvari. Druga grupa dobiva posebne kartice kojima uz materijalne stvari mogu "kupiti" i prijatelja, kartice lijepa riječ, iskrenost, poštovanje i lijepo ponašanje prema drugima. Treća grupa uz sve to dobiva i kartice kojima mogu "kupiti" i dobar odnos s roditeljima, a to su: razgovor s roditeljima o svojim osjećajima, razumijevanje, iskrenost i odgovorno ponašanje. Učitelj/ica na platnu prikazuje trgovinu kako bi učenici mogli vidjeti što sve mogu kupiti. <i>U vašim omotnicama nalazi se novac. Neki od vas će dobiti i kartice. Dobro promotrite što sve možete kupiti i zapišite to u svoje bilježnice. Pripazite da ne potrošite više od onoga koliko ste dobili.</i>	

Nakon što učenici završe sa svojim popisom, svaka grupa prezentira što su to mogli kupiti. Učitelj/ica im postavlja pitanja:

Što ste kupili?, Jeste li zadovoljni sa svojom kupovinom?, Zamislite da u stvarnom životu imate samo to što ste kupili. Jeste li sada zadovoljni?

Zajedno s učiteljem/učiteljicom vjerojatno dolaze do zaključka da običan novac ipak ne može kupiti sve ono što čovjeka čini sretnim. Učitelj/ica pokazuje učenicima knjigu, najavljuje čitanje lektire i daje učenicima upute za vođenje bilješki tijekom čitanja (Prilog 9.). Zajednički određuju rok za čitanje.

Drugi dio nastave lektire je interpretacija dječjeg romana koja se provodi tri do četiri tjedna kasnije, kada su učenici pročitali djelo u cjelosti. Vremenski okvir za interpretaciju je otprilike 80 minuta. Metoda grupnog rada pri interpretaciji potaknut će učenike na aktivnije sudjelovanje u nastavi lektire, a time i bolju komunikaciju s književnoumjetničkim tekstom.

STRUKTURA I TIJEK NASTAVNOG SATA	
Motivacija (10 minuta)	Učitelj/ica razgovara s učenicima o njihovim dojmova prije, tijekom i nakon čitanja lektirnog djela. Nekoliko učenika pročita svoje bilješke i iznose svoje dojmove i razmišljanja. Učitelj/ica iznosi i svoja razmišljanja i s učenicima dijeli događaj koji je na njega/nju ostavio najsnažniji dojam. Zajedno zaključuju da svatko doživljava književno djelo na svoj način.
Najava (5 minuta)	Učitelj/ica dijeli učenike u tri grupe i upozorava ih da pripreme knjigu i svoje dnevnik čitanja. Pritom pazi da učenici koji možda nisu pročitali djelo u cijelosti ili nemaju svoje bilješke, sjede s onima koji su u potpunosti pripremljeni.

	Učitelj/ica upoznaje učenike s autorom djela Davidom Walliamsom. <i>Znate li tko je David Walliams?</i> <i>Može li netko nabrojati neka njegova djela?</i> Učitelj/ica na ploču zapisuje ime pisca i naziv dječjeg romana.
Interpretacija (45 minuta)	Učitelj/ica interpretaciju romana započinje dijeljenjem nastavnih listića (Prilog 10.). Svaka grupa dobiva jedan nastavni listić koji zajednički trebaju riješiti. Sadržaj nastavnih listića se razlikuje od grupe do grupe, ali čine cjelinu. Učitelj/ica obilazi razred, potiče i usmjerava učenike te pomaže ukoliko je potrebno. Grupe čitaju svoja rješenja, a ostali učenici prate i dopisuju određene bilješke u svoje dnevnikе čitanja ako ih nisu zapisali kod kuće. Učitelj/ica na ploču zapisuje glavne i sporedne likove te mjesto i vrijeme radnje. Učitelj/ica potiče učenike da razmisle o temi djela. <i>Prisjetite se svih događaja iz knjige. Kako biste jednom rečenicom izrazili o čemu se radi u ovom djelu. Što je tema ovog djela?</i> Učitelj/ica na ploču zapisuje temu djela, a učenici u svoje dnevnikе čitanja. Učitelj/ica na hameru prikazuje rečenice koje iskazuju događaje iz romana (Prilog 11.). Rečenice su poslagane nasumično, a zadatak učenika je da ih poredaju kronološki. Učenici se javljaju i dolaze pred ploču markerom zapisati odgovarajući redni broj uz rečenicu. Nakon što

	učenici pravilno poredaju sve rečenice, zajedno s učiteljem/učiteljicom zaključuju da su uspostavili kompoziciju romana. <i>Sada kada ste se još jednom prisjetili svih događaja i postupaka likova, što biste rekli da ste naučili čitajući ovo djelo? Koja je poruka ove priče?</i> Učenici kroz razgovor s učiteljem/učiteljicom određuju poruku djela. Učitelj/ica ju zapisuje na ploču, a učenici u svoje bilješke ako to nisu učinili kod kuće. Učitelj/ica objašnjava učenicima sljedeći zadatak: <i>Sada je trenutak u kojem možete biti netko drugi. Staviti ćete se u poziciju jednog lika iz knjige i intervjuirati ćete drugog lika. Imate priliku postati pravi glumci i uživiti se u ulogu. Podijelit ćemo razred u dvije grupe. U prvoj grupi će nekoliko učenika preuzeti ulogu Joea, a ostali ulogu Boba, a u drugoj grupi će nekoliko učenika također, preuzeti ulogu Joea, a ostali ulogu tate. Vaš zadatak je postaviti nekoliko pitanja drugom liku kako bi porazgovarali o vašem odnosu. Pitanja postavljajte iz perspektive lika kojeg ste preuzeli. Razgovor ćemo voditi naglas kako bi svi mogli čuti. Prvo pitanja postavlja prva grupa, a zatim druga.</i>
Stvaralački oblici izražavanja (20 minuta)	Učitelj/ica objašnjava zadatak za stvaralačko izražavanje učenika: <i>Sada ćete ponovno raditi u paru. Ja ću vam podijeliti papire, a vaš zadatak je napraviti osobnu kartu vašeg najdražeg lika (Prilog 12.). Sigurna sam da ćete ovo napraviti s lakoćom. Čitali ste djelo te bili u ulozi lika ili</i>

	<i>razgovarali s njim. Osim osnovnih karakteristika koje ćete navesti, osmislite neke nove – zanimljive nadimke, hobije, što vaš lik voli ili ne voli. Prepustite mašti na volju!</i> Učenici se javljaju i čitaju osobne karte svojeg najdražeg lika.
--	--

5.1.4. Model interpretacije dječjeg romana *Ponoćni pustolovi*

Dječji roman *Ponoćni pustolovi* autora Davida Walliamsa, izdan je 2016. godine. Kao i prethodna dva spomenuta romana, na hrvatski jezik ga je preveo Ozren Doležal, a izdavač je Mozaik knjiga. Tony Ross je i ovaj roman upotpunio svojim prekrasnim ilustracijama, oživio sve likove i dočarao najvažnije događaje. Osim što je prošaran ilustracijama, font i raspored teksta upotrebljen je na zabavan način koji ovaj roman čini lakim za čitanje. Kada se dječak Tom probudi zbunjen, shvati da je na dječjem odjelu bolnice Lord Funt. Djeca s odjela već znaju kako nasamariti zločestu glavnu sestru kako bi iza ponoći mogli krenuti u ostvarivanje svojih snova, a nazivaju se Ponoćni pustolovi. Tom ubrzo postane znatiželjan i prijatelji s odjela ga napokon prime u svoju skupinu. U njihovim pustolovinama im pomaže medicinski tehničar, čovjek izobličena lica koji najviše od svega želi da sva djeca budu sretna. Iako je trebao već biti pušten kući, Tom glumi da mu je loše kako bi ostao duže i sudjelovao u ostvarivanju najvažnijeg sna, onog djevojčice Sally koja zbog svog lošeg stanja nikada nije mogla sudjelovati u pustolovinama druge djece. Ova priča je, kao i sve Walliamsove, nesumnjivo smiješna, pogotovo za djecu, ali i dirljiva.

Odabrala sam ovaj naslov upravo iz razloga što uz zabavan humor i zanimljivu priču, ovaj roman govori o dječjim strahovima i njihovim najvećim željama. Autor se dotiče teme bolesti, čak i smrti, ali na način prikladan za djecu, kroz predivnu priču o prijateljstvu. Iako smrt nije nešto o čemu bi djeca trebala razmišljati, ona je dio života. S ovom temom se sva djeca mogu susresti u stvarnome životu i zato je potrebno s njima pričati o njoj. Ovaj roman nosi poruku kako je život dragocjen i kako trebamo

iskoristiti svaki trenutak. Također, uči djecu da traže ljepotu drugih iznutra te da uvijek podržavaju svoje prijatelje i ispunjavaju dana obećanja.

Interpretaciju ovog romana odlučila sam provesti u četvrtom razredu jer je djelo opsežnije, ali i dalje se lako čita zbog fonta, rasporeda teksta i ilustracija koje ga ispunjuju. Također, smatram temu romana prikladnijom za djecu ove školske dobi. Provjeru recepcije ovog književnog djela odlučila sam ostvariti u tri dijela. Kao i u prethodnom modelu, prvi dio interpretacije romana obuhvaća aktivnost za motivaciju učenika prije čitanja i pripremu za čitanje. Drugi dio nastave lektire je provedba aktivnosti za motivaciju učenika tijekom čitanja, a zatim slijedi sat interpretacije romana koji se provodi kroz sljedeće etape sata: motivacija, najava, izražavanje dojmova, interpretacija te stvaralački oblici izražavanja.

Razred:	4.
Nastavno područje:	Književnost i stvaralaštvo
Nastavna tema:	Uvod, rasplet i zaplet u priči
Nastavna jedinica:	David Walliams: <i>Ponoćni pustolovi</i>
Ključni pojmovi:	Uvod, rasplet i zaplet.
Odgojno-obrazovna postignuća:	Primati primjerene fabulativne tekstove (recepcija); zamijetiti i razlikovati dijelove fabule (uvod, zaplet, rasplet).
Tip sata:	interpretacija književnog djela
Cilj sata:	Potaknuti učenike na recepciju književnog teksta i izražavanje mišljenja o likovima te odnosima među njima.
Odgojno-obrazovni ishodi:	OŠ HJ B.4.1. Učenik izražava doživljaj književnoga teksta u skladu s vlastitim čitateljskim iskustvom. - povezuje doživljaj i razumijevanje književnoga teksta s vlastitim misaonim i emotivnim reakcijama na tekst

	- razgovara s drugim učenicima o vlastitome doživljaju teksta - prepoznaje vrijedne poruke i mudre izreke - argumentira vlastite doživljaje i zaključuje o uočenim vrijednostima književnoga teksta OŠ HJ B.4.2. Učenik čita književni tekst i objašnjava obilježja književnoga teksta. - objašnjava osnovna obilježja pripovijetke, pjesme, bajke, basne, zagonetke, igrokaza, biografije i dječjega romana, mudre izreke - prepoznaje obilježja proznih tekstova: događaj, likovi, pripovjedne tehnike OŠ HJ B.4.4. Učenik se stvaralački izražava potaknut književnim tekstom, iskustvima i doživljajima. - stvara različite individualne uratke
Nastavni oblici i metode:	Frontalni rad, individualni rad i grupni rad. Metoda slušanja, rada na tekstu, interpretativnog čitanja, razgovora, metoda pisanja, zaključivanja, razmišljanja, pokazivanja, crtanja, izvještavanja.
Nastavna sredstva i pomagala:	Živa riječ učenika i učitelja, ploča, kreda, roman <i>Ponoćni pustolovi</i>, olovka, nastavni listići, bilježnica, računalo, zvučnici, hamer, flomasteri, lijepilo, škare.
Unutarpredmetna korelacija:	OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. - poštuje pravila komunikacije u raspravi: sluša sugovornike, govori kad ima riječ

	OŠ HJ A.4.2. Učenik sluša različite tekstove, izdvaja važne podatke i prepričava sadržaj poslušanoga teksta. - oblikuje bilješke na temelju izdvojenih podataka OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama. - izdvaja važne podatke iz teksta i piše bilješke s obzirom na sadržaj i strukturu - prepričava tekst na temelju bilježaka OŠ HJ A.4.5. Učenik oblikuje tekst primjenjujući znanja o imenicama, glagolima i pridjevima uvažavajući gramatička i pravopisna pravila. - funkcionalno upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u skladu s dinamikom učenja s obzirom na jezični razvoj
Međupredmetna korelacija:	OŠ GK C.4.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge i vrste glazbe. Prepoznaje različite uloge glazbe. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. Sudjeluje u zajedničkim aktivnostima u razrednome odjelu i školi. osr A.2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. Govori o svojim emocijama i emocionalnim stanjima.

	osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. Sudjeluje u timskim aktivnostima. interpretira različite sadržaje. - koristi doživljaj temeljen na osjećajima, iskustvu, mislima i informacijama uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema. - određuje koje su mu informacije potrebne i planira kako doći do njih - odabire relevantne informacije, bilježi ih i organizira te primjenjuje u zadacima učenja uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema Učenik primjenjuje strategije učenja i rješava probleme u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja. - koristi se različitim strategijama pamćenja te primjenjuje jednostavnije strategije čitanja i pisanja uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.
--	--

	Može artikulirati i obrazložiti svoje mišljenje u kratkim crtama. Na osnovnoj razini može usporediti svoju perspektivu i perspektivu drugih (utvrditi zajedničke ideje, odrediti razlikovne elemente).
1. Motivacija učenika prije čitanja (30 minuta) Učitelj/ica započinje sat postavljanjem ugodne atmosfere u učionici. Povlači zastore i gasi svjetla te pušta ugodnu glazbu (Prilog 13.) kako bi se učenici opustili. <i>Ugodno se smjestite i zatvorite oči. Zamislite jednu od vaših najvećih želja koje imate. Nemojte razmišljati o tome je li to uopće moguće ostvariti ili ne, prepustite se svojoj mašti i ostvarite taj san u svojim mislima.</i> Učitelj/ica pušta učenike da nekoliko minuta sjede slušajući glazbu i zamišljajući svoje želje. Zatim polako stišava glazbu i postavlja im pitanja: <i>Kako ste se osjećali dok ste razmišljali o svojim najvećim željama?, Hoće li netko podijeliti s nama što je zamislio?</i> Učitelj/ica zadaje učenicima zadatak da nacrtaju svoje najveće želje. Nakon što završe mogu pokazati ostalima što su nacrtali i opisati svoj san. <i>Jako lijepo! Sigurna sam da će se sve vaše želje ostvariti na neki način, a nešto više o željama djece s dječjeg odjela bolnice Lord Funt saznat ćemo čitajući sljedeću lektiru koja se zove Ponoćni pustolovi, a djelo je napisao dječji pisac David Walliams.</i> Učitelj/ica se dogovara s učenicima oko vremenskog perioda potrebnog za čitanje te im daje upute za vođenje dnevnika čitanja (Prilog 14.).	
2. Motivacija učenika tijekom čitanja (30 minuta) Učitelj/ica izdvaja vrijeme da s učenicima porazgovara o lektiri te ih potiče na postavljanje pitanja i razmišljanje. Odabire jedan ulomak koji interpretativno čita učenicima kako bi potaknuo/potaknula napetost i motivirao/motivirala učenike na	

daljnje čitanje. Nakon što pročita ulomak, postavlja zadatak učenicima da predvide što bi se moglo dalje dogoditi te da zapišu svoja razmišljanja.

Četiri tjedna kasnije, nakon što učenici završe s čitanjem lektire u cjelosti, slijedi sat interpretacije romana u trajanju od 90 minuta. Učenici će tijekom interpretacije raditi u grupama što potiče njihovu motivaciju za sudjelovanjem na nastavi te će se na kraju sata i stvaralački izražavati izradom razrednog plakata lektire koju su čitali.

STRUKTURA I TIJEK NASTAVNOG SATA	
Motivacija (10 minuta)	Učitelj/ica započinje sat razgovorom s učenicima o rezultatima zadatka koji su dobili tijekom čitanja. Učitelj/ica proziva učenike kako bi pročitali svoja predviđanja te ih usporedili s onim što se zaista dogodilo u knjizi.
Najava (5 minuta)	Učitelj/ica upoznaje učenike s autorom djela Davidom Walliamsom. <i>Znate li tko je David Walliams?</i> <i>Može li netko navesti neka njegova djela?</i> Učitelj/ica na ploču zapisuje ime pisca i naziv dječjeg romana.
Izražavanje dojmova (10 minuta)	Učitelj/ica razgovara s učenicima o njihovim dojmova prije, tijekom i nakon čitanja lektirnog djela. <i>Što je prvo privuklo vašu pažnju kada ste uzeli knjigu u ruke?</i> <i>Jesu li se ispunila vaša očekivanja?</i> <i>Pronađite u svojim bilješkama događaj koji je na vas ostavio najveći utisak?</i> <i>Biste li nešto promijenili u knjizi? Zašto?</i>

	Nekoliko učenika pročita svoje bilješke i iznose svoje dojmove i razmišljanja. Učitelj/ica iznosi i svoja razmišljanja i s učenicima dijeli događaj koji je na njega/nju ostavio najsnažniji dojam. Zajedno zaključuju da svatko doživljava književno djelo na svoj način.
Interpretacija (45 minuta)	Učitelj/ica dijeli učenike u tri grupe. Pritom pazi da učenici koji možda nisu pročitali djelo u cijelosti ili nemaju svoje dnevnik čitanja, rade s onima koji su u potpunosti pripremljeni. Učenici pripremaju knjigu i svoje dnevnik čitanja kako bi si olakšali rješavanje zadataka tijekom nastave. Učitelj/ica interpretaciju romana započinje dijeljenjem nastavnih listića (Prilog 15.). Svaka grupa dobiva jedan nastavni listić koji zajednički trebaju riješiti. Sadržaj nastavnih listića se razlikuje od grupe do grupe, ali čine cjelinu. Učitelj/ica obilazi razred, potiče i usmjerava učenike te pomaže ukoliko je potrebno. Grupe čitaju svoja rješenja, a ostali učenici prate i dopisuju određene bilješke u svoje dnevnik čitanja ako ih nisu zapisali kod kuće. Učitelj/ica na ploču zapisuje glavne i sporedne likove te mjesto i vrijeme radnje. Učitelj/ica grupama dijeli omotnicu (Prilog 16.) u kojoj se nalaze papirići s nasumičnim rasporedom događaja te tablica s dijelovima fabule – uvodom, zapletom, vrhuncom i raspletom. Učenici rade u grupama, a njihov zadatak je kronološki poredati sve navedene događaje.

	Učitelj/ica za to vrijeme obilazi učenike i pomaže im ako je potrebno. Nakon što završe, grupe čitaju sadržaj svoje tablice i uspoređuju ga s drugim grupama. Zatim, zajedno uz pomoć učitelja/učiteljice te događaje raspoređuju i lijepe tablicu na odgovarajuće mjesto. Učitelj/ica potiče učenike da razmisle o temi djela. Učitelj/ica na ploču zapisuje temu djela, a učenici u svoje dnevničke čitanja. <i>Što biste rekli da ste naučili čitajući ovo djelo? Koja je poruka ove priče?</i> Učenici kroz razgovor s učiteljem/učiteljicom dolaze do zaključka da ovo djelo ima mnogo poruka. Učitelj/ica poruke zapisuje na ploču, a učenici u svoje bilješke ako to već nisu učinili tijekom čitanja. Učitelj/ica zadaje učenicima istraživački zadatak. <i>Porazgovarajte s nekom odraslom osobom iz svoje obitelji ili bližeg okruženja. Pitajte ih o čemu su oni sanjali kada su bili djeca? Koje su bile njihove najveće želje? Jesu li se ostvarile? Nakon što istražite sve o tome, zapišite što ste saznali. Možete sakupiti i fotografije njihovih ostvarenih želja ili samostalno nacrtati iste!</i>
Stvaralački oblici izražavanja (20 minuta)	Učitelj/ica objašnjava zadatak za stvaralačko izražavanje učenika: <i>Sada ćemo izraditi razredni plakat naše lektire Ponoćni pustolovi (Prilog 17.). Prva grupa će dobiti nacrtane likove koje ćete imenovati i obojiti drvenim bojicama ili flomasterima, druga grupa će nacrtati mjesto radnje, a</i>

	<i>treća grupa će ukratko napisati nešto o piscu i napraviti naslov na plakatu. Kada završite, neka svatko od vas na jedan papirić napiše zašto bi ovu lektiru preporučio drugome da pročita.</i> Kada učenici završe, grupe dolaze jedna po jedna pred ploču i lijepe svoje uratke na plakat. Razredni plakat može poslužiti drugom razredu kao motivacija za čitanje tog djela.
--	---

6. ZAKLJUČAK

Čitanje je vještina potrebna svakom čovjeku uvijek i svugdje. To je djelatnost koja nam omogućuje da se razvijamo intelektualno, socijalno i emocionalno, da budemo dobri govornici i razumijemo pisane informacije koje nas svakodnevno okružuju. Školska lektira predstavlja važnu sastavnicu kojom se potiče i razvija učenikova motivacija za čitanje. Čitanjem lektirnih naslova i njihovom interpretacijom na nastavi lektire, učenik razvija osobnu kulturu čitanja, književni ukus, čitalačke vještine i sposobnosti koje su mu prijekopotrebne za život i daljnje obrazovanje. Iako je čitanje lektire zabavno i omogućuje učenicima da u mislima stvore svoj posebni doživljaj priče, činjenica je da se ocjenjuje i za njeno čitanje postoji vremenski rok. Uz to, učenici trebaju voditi i dnevnike čitanja koji, iako pomažu na nastavi, prekidaju učenikovu uživiljenost i komunikaciju s književnim tekstom.

Kako bi se sprječio negativan stav učenika prema školskoj lektiri potrebno je da učitelji prilagode i osuvremene svoje pristupe i metode rada, ali i ponude učenicima književna djela koja su im sadržajno u isto vrijeme zanimljiva, poučna i zabavna. To mogu učiniti korištenjem kreativnih aktivnosti koje potiču sve učenike na aktivno sudjelovanje u nastavi, razvijaju kreativno i kritičko mišljenje, socijalne vještine te omogućuju učenicima da se na najbolji način povežu s književnim djelom.

U ovom radu sam takav tip aktivnosti navela i prikazala u metodičkim modelima interpretacije slikovnice i dječjeg romana. U svakom metodičkom modelu interpretirana su djela dječjeg pisca Davida Walliamsa. Upravo njegova djela mogu biti izvrstan odabir suvremenih, kreativnih i vrlo poučnih književnih naslova koje bi svaki učitelj trebao uključiti u nastavu školske lektire.

7. LITERATURA

1. Anić, V. (1994). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi liber.
2. Bežen, A., Reberski, S. (2014). *Početno pisanje na hrvatskom jeziku*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik.
3. Crnković, M. (1984). *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Čudina-Obradović, M. (2003). *Igrom do čitanja: igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjig.
5. Čudina-Obradović, M. (2000). *Kad kraljevna piše kraljeviću: psihološki temelji učenja, čitanja i pisanja*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak.
6. Diklić, Z. (2009). *Književnoznanstveni i metodički putokazi nastavi književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Gabelica, M. i Težak, D. (2017). *Kreativni pristup lektiri*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
8. Grosman, M. (2010). *U obranu čitanja: čitatelj i književnost u 21. stoljeću*. Zagreb: Algoritam.
9. Javor, R. (2009). *Čitanje – obaveza ili užitak*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
10. Jerkin, C. (5. ožujka 2012). *Lektira našeg doba*. Život i škola, LVIII (27), 113-132. Pribavljeno 20.2.2021. s <https://hrcak.srce.hr/84255>
11. Lazzarich, M. (2017). *Metodika Hrvatskog jezika u razrednoj nastavi*. Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci.
12. Lučić-Mumlek, K. (2002). *Lektira u razrednoj nastavi: Metodički priručnik*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Petz, B. (2005). *Psihologijski rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
14. Rosandić, D. (1976). *Književnost u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
15. Rosandić, D. (2005). *Metodika književnog odgoja: temelj metodičko-književne enciklopedije*. Zagreb: Školska knjiga.
16. Stevanović, M. (2003). *Modeli kreativne nastave*. Rijeka: Andromeda d.o.o.
17. Težak, S. (1996). *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1*. Zagreb : Školska knjiga.
18. Visinko, K. (2014). *Čitanje, poučavanje i učenje*. Zagreb: Školska knjiga

19. Zimmermann, S., Hutchins, C. (2009). *7 ključeva čitanja s razumijevanjem: Kako pomoći djeci da čitaju i razumiju pročitano!* Zagreb: Ostvarenje d.o.o.
20. Walliams, D. (2016). *Banditska bakica*. Zagreb: Mozaik knjiga.
21. Walliams, D. (2017). *Mali milijarder*. Zagreb: Mozaik knjiga.
22. Walliams, D. (2017). *Zmija u mojoj školi*. Zagreb: Mozaik knjiga.
23. Walliams, D. (2018). *Ponoćni pustolovi*. Zagreb: Mozaik knjiga.

Internetski izvori

Beronja, T. (21. prosinca 2020). *Važnost čitanja*. Europska komisija. Pribavljeno 21.4.2021. s <https://epale.ec.europa.eu/hr/blog/vaznost-citanja>

Čorak, M. (2013). *Usporedba tradicionalne i suvremene nastave povijesti s posebnim osvrtom na suvremene nastavne metode*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Pribavljeno 1.5.2021. s <https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:1732>

Čulić, Lj. (2019). *Obaveza čitanja lektire učenika osnovnih i srednjih škola – perspektiva nastavnika hrvatskog jezika i književnosti*. Zadar: Sveučilište u Zadru. Pribavljeno 1.5.2021. s <https://repozitorij.unizd.hr/islandora/object/unizd%3A3285/datastream/PDF/view>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja, (2019). *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine. Pribavljeno 18.3.2021. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html

Ministarstvo znanosti i obrazovanja, (2019). *Rezultati upitnika za izbornu lektiru – prema izboru učitelja, nastavnika i knjižničara*. Pribavljeno 1.5.2021. s <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Vijesti/2019/Brifing-lektira/Rezultati%20upitnika%20za%20izbornu%20lektiru%20-%20prema%20izboru%20u%C4%8Ditelja,%20nastavnika%20i%20knji%C5%BEni%C4%8Dara.pdf?fbclid=IwAR01RU0G-5ys3dH6MoiPW6jXuR7lBykQbwGu0Lpt8NQ3-YHjnx3L5hQoVoI>

- MV INFO (2019). *Ministarstvo znanosti i obrazovanja predstavilo rezultate anketnog upitnika o preporukama izborne lektire*. Pribavljeno 11.6.2021. s <https://mvinfo.hr/clanak/ministarstvo-znanosti-i-obrazovanja-predstavilo-rezultate-anketnog-upitnika-o-preporukama-izborne-lektire?fbclid=IwAR1yfPz8KfsgGn3B0giPSDPgcYijpolxVV98JVjblcHf86IW6q7r-QT4aXc>
- Nacionalni kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik. Pribavljeno 18.3.2021. s http://mzos.hr/datoteke/1-Predmetni_kurikulum-Hrvatski_jezik.pdf
- Pavličević, I. (2015). *Metodički pristupi lektiri u razrednoj nastavi*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pribavljeno 1.5.2021. s <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A62/datastream/PDF/view>
- Popis lektire za osnovne škole. Pribavljeno 2.5.2021. s <http://www.kgz.hr/hr/za-djecu-i-mlade/lektira/popis-lektire-za-osnovne-skole/1680>
- Somolanji I., Bognar L. (2008). Kreativnost u osnovnoškolskim uvjetima. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*. Vol. LIV, No. 19. Pribavljeno 1.5.2021.
- Šušnjić, B. (2009). *Školska knjižnica i nacionalni okvirni kurikulum*. Senjski zbornik : prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu, Vol. 36 No. 1. Pribavljeno 2.5.2021. s <https://hrcak.srce.hr/57596>
- The World of David Walliams*. Pribavljeno 5.5.2021. s <https://www.worldofdavidwalliams.com/>
- Vranjković, Lj. (8. ožujka 2011). *Lektira u razrednoj nastavi*. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*. Vol. LVII No. 25. Pribavljeno 28.4.2021. s <https://hrcak.srce.hr/71656>
- Zavec, M. (2020). *Čitanje je zakon*. *Varaždinski učitelj – digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*. Vol. 3. No. 3. Pribavljeno 21.4.2021. s <https://hrcak.srce.hr/236623>
- Wikipedia, David Walliams, pribavljeno 5.5.2021. s https://en.wikipedia.org/wiki/David_Walliams

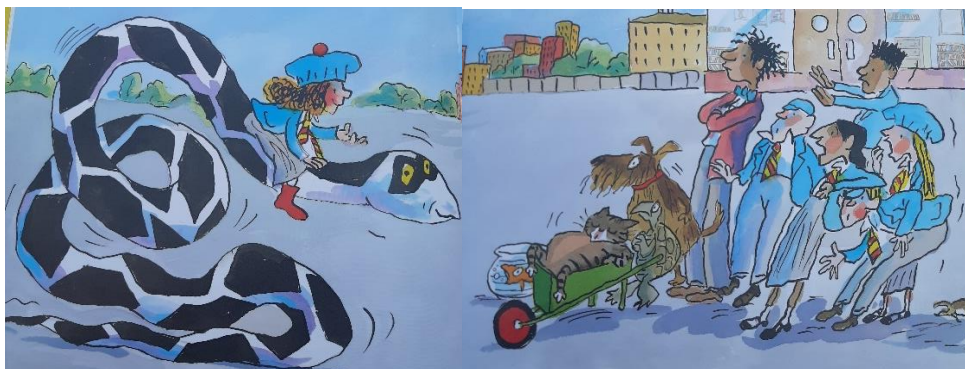
WHSmith Blog, (2016). *The Real Reason Why Humour is Important in David Walliams' Books*. Pribavljeno 5.5.2021. s <https://blog.whsmith.co.uk/the-real-reason-why-humour-is-important-in-david-walliams-books/?fbclid=IwAR00cgrWgZvLaLKd2wfpVDsXBH3ss0NFmiVxgu78WNIw7TfPSf3nqprs5A4>

8. PRILOZI

Prilog 1. Sličice za osmišljavanje priče.

Prilog 2. Slike za interpretaciju slikovnice.

Prilog 3. Naslovna slika filma.

Prilog 4. Zagonetka.

SKA

Prilog 5. Upute za vođenje dnevnika čitanja.

IME I PREZIME:

RAZRED:

Upute za vođenje dnevnika čitanja

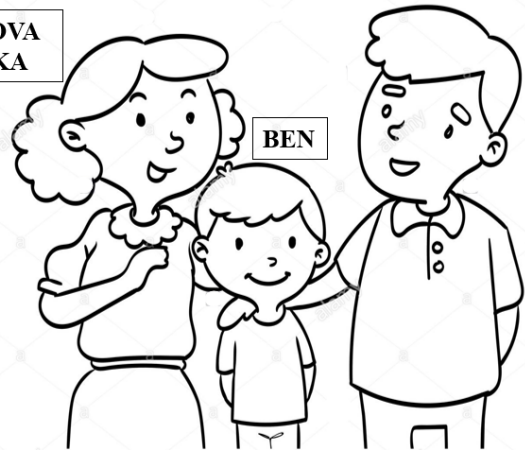
David Walliams napisao je priču o dječaku Benu i njegovoj ne tako dosadnoj baki. Otkako je dječak otkrio najveću tajnu svoje banditske bakice, ona mu je počela otkrivati stranu sebe za koju nije mogao ni pomisliti da postoji. Kako su njih dvoje krenuli u najveću pljačku stoljeća, saznat ćeš kada pročitaš ovo uzbudljivo djelo.

Tijekom čitanja vodi bilješke u dnevnik čitanja. Potrebno je zapisati sljedeće:

- Autor:
Naslov knjige:
- Navedi dva lika i opiši njihove unutarnje i vanjske karakteristike.
- Navedi probleme o kojima si razmišljao tijekom čitanja.
- Što si naučio/naučila čitajući ovo djelo?

Prilog 6. Nastavni listići.

1. grupa – Ben i njegovi roditelji

BENOVA MAJKA

BENOV OTAC

BEN

Vanjske karakteristike:

Unutarnje karakteristike:

- Vrline:
- Mane:

Vanjske karakteristike:

Unutarnje karakteristike:

- Vrline:
- Mane:

Vanjske karakteristike:

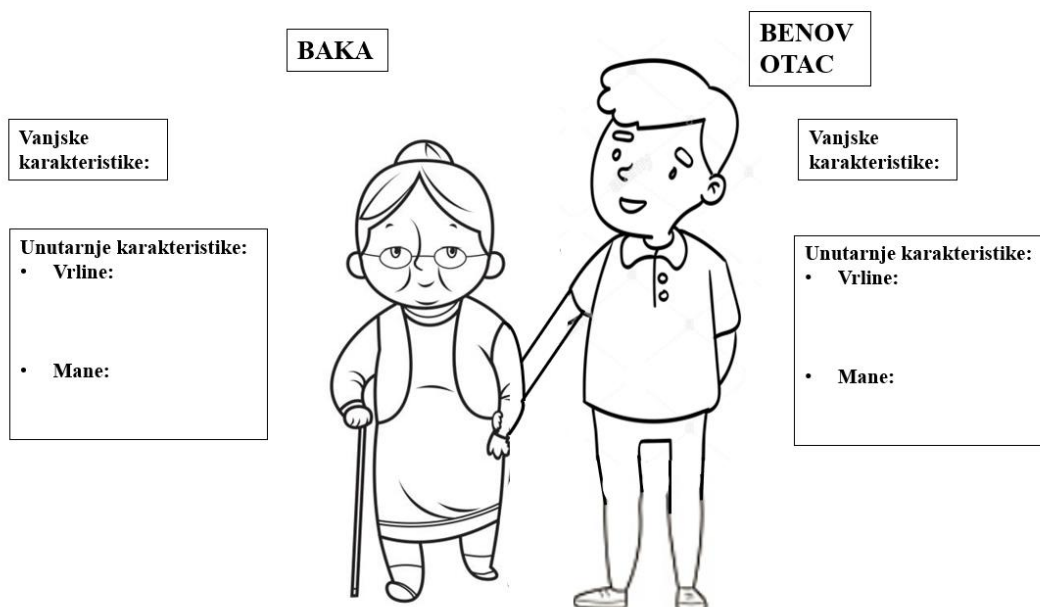
Unutarnje karakteristike:

- Vrline:
- Mane:

Pronađite u tekstu događaje koji dokazuju otuđenje u odnosu između ova dva lika i sažeto ih prepričajte.

Pronađite događaj koji je doveo do promjene u njihovu odnosu i sažeto ga prepričajte.

2. grupa – Benov otac i baka, njegova majka

Pronađite u tekstu događaje koji dokazuju otuđenje u odnosu između ova dva lika i sažeto ih prepričajte.

Pronađite događaj koji je doveo do promjene u njihovu odnosu i sažeto ga prepričajte.

3. grupa – Ben i njegova baka

BAKA Vanjske karakteristike: Unutarnje karakteristike: • Vrline: • Mane:		BEN Vanjske karakteristike: Unutarnje karakteristike: • Vrline: • Mane:
---	--	--

Pronađite u tekstu događaje koji dokazuju otuđenje u odnosu između ova dva lika i sažeto ih prepričajte.

Pronađite događaj koji je doveo do promjene u njihovu odnosu i sažeto ga prepričajte.

Prilog 7. Trgovina za male milijunaše

**100 pari Nikeovih tenisica –
50 000 kuna**

**Aparat za kokice –
5 000 kuna**

**Najnoviji bicikl –
20 000 kuna**

**Apartman s najboljom
lokacijom u gradu –
500 000 kuna**

**Najfiniji slatkiši, zaliha za 5
godina –
20 000 kuna**

**Batler, na raspolaganju 24 sata
dnevno – 200 000 kuna**

**Najbolji prijatelj/ica– UPOZORENJE! Ne
može se kupiti novcem. Upotrijebite
sljedeće: lijepu riječ, iskrenost, poštovanje i
lijepo ponašanje.**

**Kućni ljubimac tigar –
100 000 kuna**

**Kuća s bazenom –
750 000 kuna**

Kućno kino – 70 000 kuna

Profesionalni kuhar, na raspolaganju 24 sata dnevno – 200 000 kuna

Najbolji roditelji na svijetu –
UPOZORENJE! Ne može se kupiti novcem.
Upotrijebite sljedeće: razgovor s roditeljima o svojim osjećajima, razumijevanje, iskrenost i odgovorno ponašanje.

Biljarski stol – 5 000 kuna

Prilog 8. Omotnice s novcem i karticama.

Sadržaj omotnice za 1. grupu

Pet novčanica od 10 000 kuna.

10 000 kuna

Pet novčanica od 20 000 kuna.

20 000 kuna

Tri novčanice od 50 000 kuna.

50 000 kuna

Jedna novčanica od 200 000 kuna.

200 000 kuna

Jedna novčanica od 500 000 kuna.

500 000 kuna

Sadržaj omotnice za 2. grupu

Pet novčanica od 10 000 kuna.

10 000 kuna

Pet novčanica od 20 000 kuna.

20 000 kuna

Tri novčanice od 50 000 kuna.

50 000 kuna

Jedna novčanica od 200 000 kuna.

200 000 kuna

Jedna novčanica od 500 000 kuna.

500 000 kuna

Posebna kartica

Lijepa riječ. Poštovanje.
Iskrenost. Lijepo ponašanje.

Sadržaj omotnice za 3. grupu

Pet novčanica od 10 000 kuna.

10 000 kuna

Pet novčanica od 20 000 kuna.

20 000 kuna

Tri novčanice od 50 000 kuna.

50 000 kuna

Jedna novčanica od 200 000 kuna.

200 000 kuna

Jedna novčanica od 500 000 kuna.

500 000 kuna

Posebna kartica

Lijepa riječ. Poštovanje.
Iskrenost. Lijepo ponašanje.

Posebna kartica

Razgovor s roditeljima o svojim osjećajima.
Razumijevanje. Iskrenost.
Odgovorno ponašanje.

Prilog 9. Upute za vođenje dnevnika čitanja.

IME I PREZIME:

RAZRED:

Upute za vođenje dnevnika čitanja

Autor:

Naslov knjige:

Zapiši svoje mišljenje o najdražem liku.

Koji te se događaj iz romana najviše dojmio? Zašto?

Koji je tvoj sveukupni dojam o djelu?

IZBORNO:

Zastani i razmisli o odnosima među likovima. Kako se Joe ponašao prema svome ocu, Benu, blizancima Gruber i Lauren. Kako su se oni ponašali prema njemu? Je li to ponašanje opravdano?

Ako želiš, nacrtaj nekog od likova, najdraži događaj iz djela ili mjesto. Što god poželiš!

Prilog 10. Nastavni listići za interpretaciju.

1. Grupa

1. Navedite mjesta radnje u romanu.

2. Nabrojite glavne likove.

3. Pronađite u romanu vama najsmiješniji događaj.
Pročitajte ga i sažeto prepričajte.

4. Što ste naučili čitajući ovo djelo? Zapišite poruku djela.

2. Grupa

1. Nabrojite sporedne likove.

2. Odaberite jednog lika i ukratko opišite njegov vanjski izgled i unutarnje karakteristike.

3. Pronađite u romanu vama najtužniji događaj. Pročitajte ga i sažeto prepričajte.

4. Što ste naučili čitajući ovo djelo? Zapišite poruku djela.

3. Grupa

1. Kakav odnos imaju Joe i Bob? Pronađi u tekstu i sažeto prepričaj.

2. Odaberite jednog lika i ukratko opišite njegov vanjski izgled i unutarnje karakteristike.

3. Izdvojite događaj koji vas se najviše dojmio. Pročitajte ga i sažeto prepričajte.

4. Što biste poručili najbogatijim ljudima na svijetu?

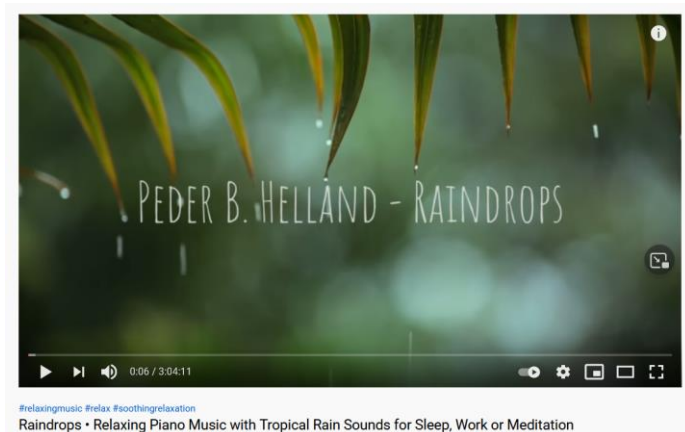
Prilog 11. Kompozicija romana.

1. Joea Spuda u školi nazivaju Mali Miloguz, Lord Brisodrek i Pokakani Princ.
8. Joe nudi Bobu novac jer ga je uvrijedio. Bob poludi!
4. Joeov tata mu donosi zadaću helikopterom. Svi znaju da je milijarder!
10. Joe bježi od kuće. Tata ga traži helikopterom.
2. Joe daje Bobu 50 funti kako ne bi stigao zadnji u utrci.
13. Miloguz je bankrotirao! Joe i njegov tata ostaju bez svega.
6. Lauren i Joe idu u šetnju. Ona je njegova cura iz snova!
3. Blizanci Gruber Boba bacaju u kontejner, a Joe mu kupuje čokoladu.
5. Bob je razočaran. Saznao je da je Joe platio Grubere da ga ne zlostavljaju.
12. Tata traži Joea na televiziji i moli ga da dođe kući!
7. Bob upozorava Joea na Lauren.
9. Joe saznaje da mu se otac ženi za Safiru te da je platio Lauren da mu bude prijateljica.
11. Raj dovodi Joea kod Boba. Joe i Bob se mire.
14. Joe i tata su sretni jer imaju jedno drugo. Shvaćaju da im taj silan novac ipak nije donio sreću.

Prilog 12. Osobna karta lika.

Ime i prezime:	Mjesto za crtanje lika
Datum rođenja:	
Mjesto stanovanja:	
Mane:	
Vrline:	
Najdraži hobi:	
Voli:	
Ne voli:	

Prilog 13. Glazba za opuštanje.

<https://www.youtube.com/watch?v=VBQ1sE1Qwoc>

Prilog 16. Upute za vođenje dnevnika čitanja.

IME I PREZIME:

RAZRED:

Upute za vođenje dnevnika čitanja

Autor:

Naslov knjige:

Zapiši svoje mišljenje o najdražem liku.

Koji je tvoj sveukupni dojam o djelu?

Ukratko zapiši što si naučio/naučila čitajući ovo djelo.

IZBORNO:

Ako želiš, nacrtaj događaj koji te se najviše dojmio!

Prilog 15. Nastavni listići za interpretaciju.

1. Grupa

1. Odredite mjesta radnje u romanu.

2. Nabrojite glavne likove.

3. Koji vas se je događaj najviše dojmio.
Pročitajte ga i sažeto prepričajte.

4. Što ste naučili čitajući ovo djelo? Zapišite poruku djela.

2. Grupa

1. Nabrojite sporedne likove.

2. Odaberite jednog lika i ukratko opišite njegov vanjski izgled i unutarnje karakteristike.

3. Pronađite u romanu događaj koji prikazuje moć prijateljstva. Pročitajte ga i sažeto prepričajte.

4. Što ste naučili čitajući ovo djelo? Zapišite poruku djela.

3. Grupa

1. Zašto djeca svoju skupinu nazivaju Ponoćni pustolovi? Objasni.

2. Što ste naučili čitajući ovo djelo? Zapišite poruku djela.

3. Što biste rekli koja je tema ovog djela?

4. *Prava ljepota nije koliko ti je lijepo lice, već koliko ti je lijepo srce.* Objasni ovaj citat primjerom iz romana.

Prilog 16. Nastavni listić za određivanje kompozicije romana.

1. Dječak Tom se budi u bolnici jer ga je igrajući kriket opalila loptica u glavu.
2. Na dječjem odjelu bolnice radi zla glavna sestra koja svih vrijeđa. Tomu daje rozu čipkastu pidžamu.
3. Amber, Robin i George ustaju iz kreveta i odlaze nekuda. Ne dopuštaju Tomu da ide s njima.
4. Tom ipak odlazi za djecom. Saznaje da svoju skupinu nazivaju Ponoćni pustolovi.
5. Djeca se nalaze u hladnjači i glume da su na Sjevernom polu. Medicinski tehničar im pomaže.
6. Sally želi da joj kažu gdje su bili, ali nitko ne sluša.
7. Toma žele pustiti iz bolnice kući, ali on ne želi. Glumi da ima temperaturu.
8. Tom, Amber, Robin, George i medicinski tehničar sakupljaju balone po bolnici kako bi ostvarili Georgeovu želju da leti.
9. Ključaju čistačicu Dilly u poklon galeriju.
10. Dolazi bakica Nelly da svoj balon zamijeni s ružičastim, hvata svežanj i vine se u zrak. Svi ulaze u kola hitne pomoći koje vozi medicinski tehničar kako bi spasili bakicu.
11. Bakica Nelly ostaje bez spavaćice, a granje joj probuše i nekoliko balona.
12. Tehničar dobiva otkaz. Djeca saznaju da oduvijek živi ovdje jer ga je majka ostavila na pragu bolnice kada ga je rodila.
13. Upravitelj internata dolazi po Toma. On bježi kroz kanal za rublje.
14. Tom u podrumu bolnice susreće medicinskog tehničara. Saznaje da je on osnovao Ponoćne pustolove.
15. Tom glumi liječnika, a medicinski tehničar pacijenta. Uspavljaju glavnu sestru.
16. Ostvaruju Sallyn san – napravili su joj prvu svjedodžbu, prvi auto, scenirali prvi poljubac, ljetovanje na moru, vjenčanje, bebu, posao, unuke.
17. Ravnatelj oduševljen jer je Sally sretna. Daje medicinskom tehničaru ime Thomas i postavlja ga kao voditelja dječjeg odjela.
18. Tom odlazi iz bolnice, ali sretan jer odlazi kući, ne u internat.

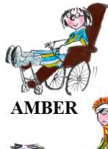
UVOD	ZAPLET	VRHUNAC	RASPLET

Prilog 17. Razredni plakat lektire *Ponoćni pustolovi*.

PONOĆNI PUSTOLOVI

LIKOVİ:

TOM

AMBER

SALLY

ROBIN

**GLAVNA
SESTRA**

**MEDICINSKI
TEHNIČAR**

GEORGE

**MJESTO
RADNJE:**

BOLNICA LORD FUNT

PISAC:

**DAVID
WILLIAMS**

O PISCU

PREPORUKE UČENIKA